

ACTA
VAN DE
GENERALE SYNODE
DER
Gereformeerde Kerken in Nederland,
gehouden te 's Gravenhage,
van 27 October tot 6 November 1914.

Zitting van Dinsdag 27 October 1914.

ARTIKEL 1.

Namens den Raad der Kerk van 's Gravenhage, aan welke was opgedragen Opening
deze Synode samen te roepen, opent Dr J. C. DE MOOR de vergadering.

Hij laat zingen Psalm 46 : 2, leest daarna dezen Psalm voor, en spreekt de volgende rede uit:

Weleerwaarde en Eerwaarde Broeders, afgevaardigd om de
Gereformeerde Kerken in Nederland in deze Generale
Synode te vertegenwoordigen,
Hoogerwaarde Broeders, uitgenoodigd om deze vergadering
van goeden raad te dienen,
Beminde Broeders, die ondanks deze zware tijden als
afgevaardigden van buitenlandsche kerken tot ons hebt
willen en kunnen komen,
en voorts gij allen, die hier tegenwoordig zijt om met ons
het heil van Zion te zoeken, op welke wijze dan ook —
genade, barmhartigheid, vrede zij u van GOD den Vader, en
den Heere JEZUS CHRISTUS, onzen Zaligmaker.

Toen in onze Kerkeradsvergadering van 7 September 1911 onder de ingekomen
stukken zich de mededeeling van het Moderamen der Generale Synode van Zwolle
bevond, dat de kerk van 's Gravenhage was aangewezen om de eerstvolgende Synode
bijeen te roepen, zal wel niemand onzer bevroed hebben, welke eer, doch ook welke
bezwaren ditmaal aan deze opdracht zouden verbonden zijn.

De eer is toch niet gering, om niet éénmaal, doch vier keer achtereen de afgevaardigden
der Kerken uit te noodigen en hun een passende ontvangst te bereiden. Geen andere
Kerk genoot tot dusverre zulk eene onderscheiding, en het is ons een groot voorrecht,
dat wij eenige malen de broederen hebben mogen dienen. Maar deze eigenaardige eer
bracht toch ook hare bijzondere bezwaren mede.

Zeker was het verblijdend, dat wij, dank zij de offervaardigheid der Kerken, reeds binnen een jaar na de Synode van Zwolle u herwaarts mochten roepen om tot de benoeming van eenen vijfden hoogleeraar aan de Theologische School over te gaan. Doch dat drie, telkens door eenige weken van elkander gescheiden zittingen der Synode daartoe noodig waren, is ons niet tot vreugde geweest, evenmin als u. Gelukkig was het niet noodig, uitvoering te geven aan het blijkens art. 39 der Acta 1912 bepaalde, dat, mocht ook de in die derde zitting benoemde bedanken, de Synode niet vóór, maar zoo spoedig mogelijk na Paschen 1913 wederom zoude samenkomen.

Hadden niet velen verwacht, dat deze zaak aldus zou verlopen, wel niemand zal vermoed hebben, welke nieuwe bezwaren zich zouden voordoen, nu onze Kerk zich opmaakte om niet een buitengewone, doch een gewone, driejaarlijksche Synode voor te bereiden.

Wel scheen deze een eigenaardig karakter te zullen dragen, door een opmerkelijken drang, die zich in allerlei opzicht openbaarde, om heel ons kerkelijk leven aan een duchtige revisie te onderwerpen. Toen het Synodejaar aanbrak, vertoonde zich niet alleen de verhoogde temperatuur van ons kerkelijk leven, welke daarmede pleegt gepaard te gaan, doch ook vernam men van vele zijden stemmen, die of een vraag vertolkten, of een voorstel deden hooren, welker beantwoording of aanneming geschikt zouden kunnen zijn om ons in nieuwe banen te voeren. Terwijl eenerzijds de behoudzucht sommigen zich schrapper deed zetten dan ooit, schenen anderzijds sommigen genegen tot een geduchte omwenteling. En de grenslijn lag hier volstrekt niet altoos tusschen de ouderen en de jongeren.

Gelijk het gemeenlijk gaat, deden inmiddels de Classicale vergaderingen en de Particuliere Synoden remmenden arbeid. De roepstemmen om onze belijdenis aan te vullen met het oog op den nood dezer tijden vonden dientengevolge niet rechtstreeks weerklank in ons Agendum. Weinig beter verging het de vraag aangaande het invoeren van meer gezangen en eene generale regeling voor de inrichting van den openbaren eredienst, welke het eerst uit het verre Zuiden van over de grenzen werd gehoord — ach, te denken hoezeer inmiddels dat België en onze Kerken aldaar door den oorlogsgeesel zijn getroffen! — Slechts als afgewezen door haar eigen en niet raadzaam om te behandelen door andere Particuliere Synoden verklaard, kon deze vraag de tafel der Generale Synode nog juist bereiken. Beter verging het den voorstellen inzake Bijbelvertaling. Ook werd een krachtige aanval op de methode van uitvoering van art. XIII der Kerkenorde voorbereid. Bovendien scheen thans de tijd rijp te worden om tot een principieele beslissing te komen aangaande het promotierecht onzer Theologische School. En de zaken der Zending plaatsten ons voor het groote probleem der Buitenbezittingen, terwijl ook de correspondentie met de Buitenlandsche kerken om verandering scheen te roepen.

Reeds dit korte, op geen volledigheid aanspraak makende overzicht zal voldoende zijn om in uw herinnering dat eigenaardige zoeken van nieuwe banen, dat vragen naar zelfcorrectie weder op te roepen, waardoor de Agenda dezer Synode zich bijzonder kenmerkte. Terecht of ten onrechte verwachtten velen van haar groote dingen, en zonder te beoordeelen of al dit zoeken van iets nieuws of iets anders als een hoopvol teeken van krachtig Gereformeerd leven, van jeugd en frischheid mocht beschouwd worden, dan wel tot een meer pessimistisch oordeel behoorde te leiden, was toch de belangstelling gerechtvaardigd, met welke velen in ons midden het einde van Augustus dezes jaars tegemoet zagen.

En toen, op eenmaal, als een bliksem uit den hemel, is dat andere gekomen, waarvan wij allen wel eens spraken, waaraan wij allen wel eens dachten, dat ieder voor onvermijdelijk hield en toch steeds weer in een verre toekomst stelde.

Toen de Curatoren der Theologische School zich opmaakten naar hunne jaarlijksche vergadering, werden zij ontroerd door de bulletins, die den moord op aartshtog Frans Ferdinand mededeelden. Dat was 29 Juni. Maar toen even een maand later de drukproef der het Synodaal Agendum vergezellende circulaire werd nagezien, moest reeds de zinsnede worden ingevoegd: „dat wanneer wellicht de hoogst ernstige tijdsomstandigheden eene verdaging der Synode naar het oordeel van den Kerkeraad noodzakelijk maken, deze daarover uiterlijk 20 Augustus zal beslissen en u terstond bericht zal zenden”.

In hoe korten tijd hoe ontzettende verandering! Opeens was alle belangstelling voor de wijzigingen, welke mogelijk door de Synode in de kaart van ons kerkelijke leven zouden worden gebracht, geweken voor de groote vraag, hoe nu de kaart van ons werelddeel door het zwaard anders zou worden geteekend. Menschenwee doorhuiverde de zielen. Een diepe droefenis, een zonderlinge verslagenheid maakte zich meester van de harten. Beklemd vroeg men zich af: is dat de beelddrager Gods? En waar het oorlogsgewoel aanstonds onze grenzen naderde, kwam daar de vreeze bij, of ons volk buiten den krijg zou kunnen blijven. Hoe veel dieper zin kreeg nu voor ons besef de bede „dat wij een gerust en stil leven leiden mogen in alle godzaligheid en eerbaarheid!”

Intusschen rees daardoor de voor onzen Kerkeraad zeer moeilijke vraag: wat te doen

inzake de Generale Synode? Zoo lang mogelijk hielden wij de gedachte vast, haar op den aangenomen datum te doen samenkomen. Daartoe drong reeds de beleefdheid tegenover de broeders uit Noord-Amerika, die voor de Synode waren overgekomen als afgevaardigden hunner Kerken. Daartoe drong ook de noodzakelijkheid, om zooveel mogelijk het gedérailleerde maatschappelijke leven weder in het goede spoor te brengen. Daarvoor pleitte ook de traditie, welke om goede, u bekende redenen onze Synoden einde Augustus en begin September doet vergaderen. Daarvoor was, eindelijk, ook, dat de roepende Kerk door de Synode te verdagen een zware verantwoordelijkheid op zich laadde. Er was nauwelijks een precedent, waarop zij zich zou kunnen beroepen, en van elken schijn, alsof zij zich eenige macht wilde aanmatigen, wenschte zij zich te onthouden.

Hiertegenover stond evenwel, dat in die dagen van zeer vele broeders, die tot de Synode waren afgevaardigd, het verzoek bij ons inkwam om den datum van samenkomen uit te stellen, aangezien zij zelf, en van sommigen ook de secundi, bepaald de gelegenheid zouden missen om 24 Augustus naar 's Gravenhage te komen. Sommige Kerkeraden en Classes voegden hun wensch daarbij. Er scheen bij velen ook bezwaar te bestaan, onder deze drukkende omstandigheden de Synodale Agenda ter hand te nemen, aangezien zij vreesden, dat de noodige aandacht voor de zaken zoude ontbreken. En van alle zijden drong men op uitstel bij ons aan, zoodat wij ons verzekerd meenden te mogen houden, dat dit ons minder euvel zou worden geduid, dan wanneer wij ons aan deze verzoeken niet stoorden, ook al konden wij vermoeden, dat geen enkel in dezen door ons te nemen besluit op aller instemming zou kunnen rekenen.

Nu lag er voor ons besef iets aantrekkelijks in de gedachte, dat onze Kerken ondanks den nood der tijden in kalm vertrouwen op den HEERE zouden samenkomen om hare zaken te behandelen. Wij dachten aan de nog veel moeilijker omstandigheden, waaronder onze vaders meermaals hadden vergaderd. De Synode van Dordrecht in 1574 ging door, ofschoon de twee eenige provinciën, waarin Gereformeerde kerken en classes geïnstitueerd waren, Holland en Zeeland, nog voor een goed deel in de macht der Spanjaarden waren of weder door deze waren veroverd, zoodat uit heel Noord-Holland de Synodale afgevaardigden door den vijand verhinderd waren naar Dordrecht te komen, en er ook niemand verscheen uit het weer belegerde Leiden, terwijl na den in April verloren slag op de Mookerheide het overwinnende Spaansche leger ook het Zuiden van Zuid-Holland binnentrok, en zelfs toen de Synode reeds bijeen was één van haar leden op enkele uren afstands, te Leerdam, werd gevangen genomen en opgehangen. Ondanks dit alles vergaderde de Dordtsche Synode van 15 — 28 Juni en behandelde in alle kalmte allerlei zaken. Moesten wij ons dan niet schamen de Synode uit te stellen, nu ons land nog niet eens zelf in den oorlog was gewikkeld? En zou de druk der tijden niet gunstig kunnen werken op de behandeling van menig punt van ons Agendum? Was het ook niet juist een geluk, dat de Kerken in dezen tijd synodaal konden bijeenkomen om op allerlei zaken orde te stellen, welke door den langdurigen vrede haar aandacht waren ontgaan?

Daartegenover stond echter, dat de vergelijking niet geheel opging. Toen was men aan den oorlog gewend; men zou zich verwonderd hebben als men niet dagelijks hoorde van moorden en branden, nood en gevaar. Thans kende men den oorlog alleen uit boeken en couranten. Het was alsof 1870 tot een ver verleden behoorde. En sinds lang was binnen Nederlands grenzen de oorlogsfakkelt gebluscht. — Toen was het dringend noodig orde te stellen op het nog slechts zeer weinig georganiseerde leven der Kerken, dat het onderlinge toezicht bezwaarlijk zou kunnen ontberen. Thans echter zou men niet hebben kunnen zeggen, dat een weinig uitstel de belangen der Kerken kon schaden, en haar welzijn in die mate van de Synodale vergaderingen afhankelijk is. Terwijl een samenkomen van slechts een deel der afgevaardigden, waaronder vele secundi, toch inderdaad weinig aan den eisch van eene normale vertegenwoordiging der Kerken door de van harentwege aangewezen broeders zou beantwoorden.

Goede raad was hier inderdaad duur. De Synode te laten samenkomen op den aangegeven datum en dan zelve te laten beslissen, zou voor ons het gemakkelijkst geweest zijn. Doch welk een moeite en kosten had dit onnoodig kunnen veroorzaken! Tenslotte zijn wij, schoorvoetend, maar toch eenparig, ertoe overgegaan, het u bekende besluit te nemen, waardoor de Synode werd uitgesteld tot een nader te bepalen datum. En zoodra de toestand naar ons oordeel zoodanig was geconsolideerd, dat het mogelijk was u herwaarts te noodigen, hebben wij het daartoe strekkend besluit genomen.

Wij spreken de hoop uit, dat gij ons niet te hard zult vallen. Wel verre van begeerig te zijn om eigenmachtig te handelen, waren wij niet geheel zeker, of wij wel macht in dezen hadden, en zoo ja, of wij die wel moesten gebruiken. Ten slotte hebben wij onder aanroeping van den naam des HEEREN naar ons beste weten gehandeld. Keurt gij het beleid der samenroepende Kerk in dezen af, wilt dan toch haar goede bedoelingen waardeeren, en gelooven, dat zij niet anders dan eene geschikte dienaars der Kerken

Zou het ook daarom zijn, dat de HEERE alsem in onzen beker heeft gemengd? Wij zijn nog geen kerken onder het kruis. Maar moge het ons opgelegde kruis straks blijken ons nuttig te zijn geweest. Twee dingen hebben wij brood-noodig: meer diepgang, meer samenbinding. Hoe zouden we ons verheugen, wanneer later de geschiedenis van deze Haagsche Synode kon getuigen, dat 's HEEREN gunst ons die beide voorrechten schonk. Dan zal er niet een angstig vreezen zijn om allerlei quaesties aan te vatten, en een schroomvallig terugdeinzen voor de taak der kerken. Doch evenmin een onberaden inslaan van nieuwe banen en een onvoorzichtig terugzetten der oude palen, die onze vaders gemaakt hebben. En al verschillen wij in menig opzicht van inzicht, wij doen dit immers als broeders, den een den ander uitnemender achtende dan zichzelf, ons herinnerende, wat in de Synode van 1891 Ds VAN ANDEL Dr WAGENAAR antwoordde, dat men in poelen de draaikolken niet vindt, en dat niet de kerken daarin zullen ondergaan, JEZUS CHRISTUS waakt ervoor, doch alleen onze dwaasheden en bekrompenheden. Ziet, mijne broeders, terwijl daarbuiten de groote wateren dan bruisen en beroerd worden; terwijl de bergen daveren door derzelve verheffing, en de aarde hare plaats verandert, zullen de beddekens der rivier de stad GODS verblijden, het heiligdom der woningen des Allerhoogsten. Dit is een tweede paradijs. Hier ruischt de levensstroom. Hier is de blijdschap des HEEREN, onze sterkte. Hier is geen hongers of dorst, geen kommer of druk, want hier is Zions Koning. GOD is in het midden van haar, zij zal niet wankelen; GOD zal haar helpen in het aanbreken van den morgenstond. Zij dat onze zalige ervaring ook gedurende dit ons samenzijn. Nog dekt de sluier der toekomst de vrucht uwer beraadslagingen. Maar het blijkende eens, dat GOD ons ook thans eene toevlucht en sterkte was, krachtelijk bevonden eene hulp in benauwdheden. Daartoe zij ons oog op Hem geslagen, Dien wij eerst met de voor onze Synodes welhaast klassieke woorden van Psalm 123 : 1 in ons gezang willen aanroepen, en Wiens aangezicht wij daarna in den gebede wenschen te zoeken, zulks onder voorgang van den oudsten Dienaar der roepende kerk, Ds VAN DER LINDEN, dien ik daartoe uitnodig.

Na deze rede wordt gezongen Psalm 123 : 1, en gaat Ds Js. v. D. LINDEN voor in gebed.

ART. 2.

De broeders Ds L. KUIPER en Ouderling M. VAN MUISWINKEL worden Afgevaardigden door den voorloopigen Praeses uitgenoodigd de credentiebrieven te onderzoeken. Deze worden in orde bevonden. Afgevaardigd zijn:

door de Particuliere Synode van *Zuid-Holland* (Noordelijk gedeelte), als *Primi*: Ds L. KUIPER, te Delft, Dr J. C. DE MOOR, te 's Gravenhage, Ouderlingen D. BREMMER, te Waddinxveen, M. VAN MUISWINKEL, te Zwammerdam; als *Secundi*: Ds G. DALHUIJSEN, te Nieuwerkerk a/d IJssel, Ds N. H. KOERS, te Noordwijk aan Zee, Ouderlingen D. DE BRUIJN, te Hazerswoude, A. VERDUJN, te Oudshoorn;

door de Particuliere Synode van *Zuid-Holland* (Zuidelijk gedeelte), als *Primi*: Ds J. H. LANDWEHR, te Rotterdam, Ds. J. E. VONKENBERG, te Zwijndrecht, Ouderlingen H. J. TE BOVELDT, te Alblasterdam, W. STANS Sr, te Hendrik Ido-Ambacht; als *Secundi*: Ds C. W. J. VAN LUMMEL, te Zuidland, Ds J. D. VAN DER VELDEN, te Kralingen, Ouderlingen J. C. BORGDORFF, te Den Bommel, A. DE BRUIN, te Berkel;

door de Particuliere Synode van *Zeeland*, als *Primi*: Ds L. BOUMA, te Middelburg, Ds R. J. VAN DER VEEN, te Goes, Ouderlingen J. DONNER, Goes, D. MULDER, te Zierikzee; als *Secundi*: Ds J. SYBESMA, te Zierikzee, Ds G. DOEKES, te Nieuwdorp, Ouderlingen A. GESCHIERE, te Grijskerke, A. GEELHOED, te Borselen;

door de Particuliere Synode van *Noord-Brabant en Limburg*, als *Primi*: Ds W. BOSCH, te Almkerk, Ds L. G. GORIS, te Zevenbergen, Ouderlingen A. C. VAN DRIMMELLEN, te Klundert, H. W. KNOL, te Werkendam;

als *Secundi*: Ds R. W. DE JONG, te Werkendam, Ds T. GERBER, te 's Hertogenbosch, Ouderlingen H. BOTH, te Besooyen, H. N. BASOSKI, te Moerdijk;

door de Particuliere Synode van *Groningen*, als *Primi*: Ds J. KOK, te Bedum, Ds M. MEIJERING, te Wildervank, Ouderlingen P. KOSTER, te Valthermond, M. VELTHUIS, te Bedum; als *Secundi*: Ds P. BOS, te Delfzijl, Ds H. SCHOLTEN, te Zuidhorn, Ouderlingen W. K. H. MAGENDANS, te WAGENBORG, B. BREUKER, te Midwolda (Oldambt);

door de Particuliere Synode van *Friesland*, (Noordelijk gedeelte), als *Primi*: Ds S. HUISMANS, te Anjum, Ds. J. D. VAN DER MUNNIK, te Leeuwarden, Ouderlingen L. JAARMA, te Paesens-Moddergat, A. D. VAN DER SCHAAF, te Beetgum; als *Secundi*: Ds H. J. ALLAART, te Harlingen, Ds W. BOUWMAN, te Hallum, Ouderlingen R. KUIPER, te Broek op Akkerwoude, T. NAUTA, te Ferwerd;

door de Particuliere Synode van *Friesland* (Zuidelijk gedeelte), als *Primi*: Ds A. DE GEUS, te Lemmer, Ds J. P. KLAARHAMER, te Wommels, Ouderlingen J. A. LEENSTRA, te Heerenveen, D. SCHEEPSMA, te Schettens; als *Secundi*: Ds D. P. KOOPMANS, te Sneek, Ds G. H. VAN KASTEEL, te Oppenhuizen, Ouderlingen S. HAYTEMA, te Workum, Tj. VAN DER WAL Jr, te Garijp;

door de Particuliere Synode van *Drente*, als *Primi*: Ds H. DIJKSTRA, te Smilde, Ds R. ZIJLSTRA, te Hoogeveen, Ouderlingen J. BEEKMAN, te Zuidlaren, Ds W. W. SMITT, te Zuidlaren; als *Secundi*: Ds H. W. LAMAN, te Assen, Ds W. FOKKENS, te Hollandscheveld, Ouderlingen H. POPPEN, te Schoonebeek, J. KIKKERT, te Hollandscheveld;

door de Particuliere Synode van *Overijssel*, als *Primi*: Ds G. ELZENGA, te Kampen, Ds L. A. SMILDE, te Ommen, Ouderlingen Prof. Dr H. BOUWMAN, te Kampen, Ouderling K. KINKHORST, te Zwartsluis; als *Secundi*: Ds G. WIELENGA, te Zwolle, Dr J. HANIA, te Steenwijk. Ouderlingen J. M. MARTENS, te Delden, H. HOLFRUST, te Avereest;

door de Particuliere Synode van *Gelderland*, als *Primi*: Ds H. C. VAN DEN BRINK, te Dieren, Dr G. KEIZER, te Tiel, Ouderlingen D. DRIEBERGEN, te Arnhem, J. VAN GINKEL, te Nijmegen; als *Secundi*: Ds A. DOORN, te Apeldoorn, Ds H. HOEKSTRA, te Arnhem, Ouderlingen J. STEENHUIS, te Putten, J. F. VAN HULSTEIJN, te Tiel;

door de Particuliere Synode van *Utrecht*, als *Primi*: Ds J. BREUKELAAR, te Utrecht, Ds A. M. DONNER, te Amersfoort, Ouderlingen W. J. OUDEGEEST, te Utrecht, J. VAN ZANTEN, te Zeist; en als *Secundi*: Ds W. VERHOEF Nz., te Zeist, Ds H. TEERINK, te Amersfoort, Ouderlingen D. C. VAN STEMPVOORT, te Veenendaal, P. VAN SLOOTEN, te Breukelen;

door de Particuliere Synode van *Noord-Holland*, als *Primi*: Ds W. BREUKELAAR, te Zaandam, Ds. B. VAN SCHELVEN, te Amsterdam, Ouderlingen B. BIESHEUVEL, te Hoofddorp, P. PAUW, te Buiksloot; als *Secundi*: Ds J. DOUMA, te Watergraafsmeer, Ds C. STADIG Mzn., te Den Helder, Ouderlingen JOOST SLUIS, te Enkhuizen, K. BIERSTEKER, te Krabbendam.

In plaats van Ds A. DE GEUS, Ouderling A. C. VAN DRIMMELLEN en Ouderling J. VAN GINKEL, zijn tegenwoordig hunne respectieve *secundi*: Ds D. P. KOOPMANS, Ouderling H. BOTH en Ouderling J. F. VAN HULSTEIJN.

Als PRAE-ADVISEERENDE leden zijn uitgenoodigd: de Hoogleeraren Dr H. BAVINCK, Dr G. H. J. W. J. GEESINK, Dr C. VAN GELDEREN, Dr F. W. GROSHEIDE, Dr T. HOEKSTRA, Dr A. G. HONIG, Dr A. KUYPER Sr, Dr H. H. KUYPER, L. LINDEBOOM, M. NOORDTJIJ, Dr J. RIDDERBOS, Dr F. L. RUTGERS en Dr P. A. E. SILLEVIS SMITT.

Alle praec-adviseerende leden zijn tegenwoordig, behalve Dr G. H. J. W. J. GEESINK en Dr A. G. HONIG, die bericht van verhindering hebben ingezonden.

Bovendien zijn nog als rapporteurs voor onderscheidene zaken tegenwoordig: Dr A. BRUMMELKAMP, Dr J. HANIA, Ds W. B. RENKEMA en Ds H. MEYERING.

ART. 3.

Bij schriftelijke stemming worden verkozen: tot Praeses Dr J. C. DE MOOR, Moderamen. tot Assessor Ds J. H. LANDWEHR, en tot Scribae Dr G. KEIZER en Ds J. P. KLAARHAMER.

Nadat deze broeders hunne plaatsen aan de tafel voor het Moderamen hebben ingenomen, aanvaardt de Praeses met een woord van dank aan de vergadering voor het geschonken vertrouwen de leiding.

ART. 4.

Op uitnoodiging van den Praeses betuigen alle leden van de Synode Betuiging van instemming met de Belijdenis. door op te staan hunne instemming met de Belijdenis.

ART. 5.

De Praeses richt een woord van dank tot Ds B. VAN SCHELVEN voor de Toespraak van den Praeses. leiding van de ure des gebeds, zoomede tot de Kerk van 's Gravenhage voor de voorbereiding en ontvangst van de Synode. Hij heet welkom de broeders Prof. JAEGER van Emden en Ds M. UYTENHOUDT van Emlichheim, afgevaardigden der Oud-Gereformeerde Kerken in de Graafschap Bentheim en Oost-Friesland, de blijdschap der vergadering betuigende, dat van de buitenlandsche afgevaardigden althans deze broeders in haar midden hebben kunnen komen. Hij spreekt ook een woord van dank tot de Hoogleeraren, dat zij hunnen arbeid hebben willen onderbreken om de Synode te dienen met hunne adviezen. Daarna noodigt hij de Pastores loci uit en Dr B. J. ESSER, van Poerbolinggo, en voorts de rapporteurs voor de zaken voor welke zij aangewezen zijn, als adviseerende leden zitting te nemen.

ART. 6.

De zorg voor het persverslag wordt opgedragen aan de Dienaren des Persverslag. Woords W. B. RENKEMA en J. E. VONKENBERG.

ART. 7.

Voor de regeling van de finantieele aangelegenheden wordt de Assessor Finantieele aangelegenheden. aangewezen, die zal worden bijgestaan door Br. F. WEINBERG, te 's Gravenhage.

ART. 8.

Duur en openbaarheid
der zittingen

Wordt besloten, dat de zittingen van de Synode zullen aanvangen des morgens te 9^{1/4} ure en zullen worden gesloten des namiddags te 4 ure en dat, voorzover de Synode niet anders besluit, leden van Gereformeerde Kerken als toehoorders tegenwoordig mogen zijn.

ART. 9.

Agendum . Het volgende Agendum wordt vastgesteld *).

A.

- Dienst des Woords en
der Sacramenten
- 1 De *Particuliere Synode van Zuid-Holland ten Noorden* verzoekt aan de Generale Synode, afdoende maatregelen te nemen, opdat de besluiten der Synode van Amsterdam art 60 en Zwolle art 24 worden gehandhaafd, en geeft haar daartoe in overweging, te bepalen, dat voortaan bij elk praeparatoir examen ook een schriftelijke verklaring van den candidaat moet overgelegd worden, dat door hem tot dusverre nog niet „een stichtelijk woord in de gemeente is gesproken” Voor het geval de examinandus daartoe niet in staat is, zal aan het oordeel der Classicale vergadering staan, hoe lang zij het examen zal uitstellen, doch in elk geval minstens drie maanden
 - 2 Voorstel der *Particuliere Synode van Zeeland* De Generale Synode dringe er bij de Classes op aan, dat deze, een ieder in haar ressort, het besluit van art 60 der Generale Synode van Amsterdam in zake het niet preeken van studenten handhaven
 - 3 De *Particuliere Synode van Groningen* verzoekt de Generale Synode, dat deze besluite
Den studenten in de Theologie, die belijdend lid eener Gereformeerde kerk zijn, worde evenals vroeger toegestaan een stichtelijk woord te spreken, mits
a na een gunstig afgelegd semi-candidaatsexamen,
b na bekomen consent van het college van Hoogleraren
 - 4 Voorstel der *Particuliere Synode van Friesland ten Zuden* De Generale Synode dringe bij elke kerk aan op naleving van het Synodaal verbod in zake het preeken van studenten, en wekke tevens elke Classis op om binnen haar ressort op handhaving van dit verbod toe te zien
 - 5 De *Particuliere Synode van Drente* stelt voor, dat de Theologische studenten, na afgelegd semi-candidaatsexamen, wederom, met zekere beperkingen, een stichtelijk woord mogen spreken
 - 6 De *Particuliere Synode van Overijssel* stelt voor De Generale Synode kome terug van haar besluit tot verbod aan studenten om in de gemeente op te treden, en zoo niet, dan neme zij maatregelen, dat het bestaande besluit beter worde gehandhaafd
 - 7 De *Particuliere Synode van Noord Holland* noodigt de Generale Synode uit, maatregelen te nemen tot handhaving van het besluit van Amsterdam 1908 (Acta art 60)
 - 8 De *Kerkeraad der Gereformeerde Kerk te Haarlem A* verzoekt aan de Generale Synode, dat onder de noodige voorwaarden aan de studenten preekconsent worde gegeven (Doorgezonden door de Particuliere Synode van Noord-Holland met de uitdrukkelijke verklaring, dat zij geenerlei uitspraak over dit voorstel doet)
 - 9 Voorstel der *Classis Pukhuizen* De Generale Synode geve aan studenten in de Theologie aan de Theologische School en aan de Vrije Universiteit, na afgelegd semi-candidaatsexamen, of na tweejarige Theologische studie, vrijheid om in de Kerken „een stichtelijk woord” te mogen spreken (Doorgezonden door de Particuliere Synode van Noord-Holland, met de uitdrukkelijke verklaring, dat zij geenerlei uitspraak over dit voorstel doet)
 - Oefenaars 10 De *Particuliere Synode van Gelderland*, overwegende
I dat volgens de bepaling der Generale Synode van 1893 de Classis in alles wat op de oefenaars betrekking heeft zal beslissen,

*) De stukken later ter Synode ingekomen, zijn reeds hier in het Agendum opgenomen.

2. dat dientengevolge practijken in het kerkelijke leven zijn ingeslopen, die in strijd zijn met het Gereformeerd Kerkrecht, met het begrip van oefenaars, en met het belang der gemeenten,
verzoekt de Generale Synode eene nadere regeling te willen geven betreffende de oefenaars en hun werk.

11. De *Particuliere Synode van Overijssel* stelt voor: De Generale Synode ga niet in op het verzoek van de Kerk van Brussel, overgenomen door de classe Dordrecht der Gereformeerde Kerken, in zake de Gezangen-kwestie. Gezangen
12. Voorstel van de *Particuliere Synode van Gelderland*:
De Generale Synode ga niet in op de voorstellen, betrekking hebbende op de Gezangen-kwestie.
13. De *Particuliere Synode van Noord-Holland* verzoekt de Generale Synode op eventueele voorstellen tot het invoeren van meerdere gezangen niet in te gaan.
14. Voorstel van de *Classis Dordrecht*:
De Synode benoeme Deputaten om de eerstvolgende Synode van advies te dienen over de volgende vragen:
 - I. a. Is het, op zich zelf beschouwd, wenschelijk, dat de Gereformeerde Kerken in haren Openbaren Eeredienst naast den Psalmbundel een bundel andere Kerkliederen gebruiken?
 - b. Zoo ja, bestaan er overwegende bezwaren van practischen aard tegen het doen van de eerste stappen tot samenstelling en invoering van een dergelijken bundel Kerkliederen?
 - II. Moet het wenschelijk en uitvoerbaar worden geacht, eene generale regeling voor de inrichting van den Openbaren Eeredienst te ontwerpen en in te voeren?

B.

1. Voorstel der *Particuliere Synode van Zuid-Holland ten Zuiden*: Bijbel-vertaling.
De Generale Synode overwege, of het niet noodig en mogelijk zou zijn om te komen tot eene herziening der Staten-vertaling, en neme eventueel maatregelen, die daartoe kunnen leiden.
2. De *Particuliere Synode van Noord-Holland* noodigt de Generale Synode uit, dat zij zich uitspreke, des noodig na grondig onderzoek, inzake herziening der Bijbel-vertaling.

C.

1. Vraag van de *Particuliere Synode van Gelderland*: Toegang tot den Dienst des Woords en der Sacramenten.
Hoe heeft een Classis te handelen met een broeder, voorheen predikant der Christel. Geref. Kerk, die, lid geworden der Geref. Kerk, thans staat naar den Dienst des Woords en der Heilige Sacramenten in eene der Geref. Kerken?

D.

1. Rapport van de Curatoren der Theologische School. (Rapporteur: Ds A. M. DONNER). Theologische School.
2. De *Particuliere Synode* van de Gereformeerde Kerken in de provincie *Groningen*, overwegende, dat door de benoeming van een vijfden hoogleeraar aan de Theologische School van de Gereformeerde Kerken in Nederland de reden vervallen is, waarom de Generale Synode van 1911 de voorstellen over het doctoraat aan genoemde inrichting niet behandelde, stelt voor: Doctoraat.
de Generale Synode besluite: dat de Theologische School van de Gereformeerde Kerken in Nederland in voorkomende gevallen ook tot het doctoraat in de Theologie bevordere, en stelle de regeling vast, waarnaar in zulke gevallen gehandeld zal moeten worden.
3. Voorstel van de *Particuliere Synode van Drente*:
De Generale Synode besluite, dat voortaan aan de Theologische School gelegenheid zij om te doctoreeren, en bereide den weg, dat de Vrije Universiteit en de Theologische School elkanders candidaats-examen erkennen.
4. De *Particuliere Synode* van *Overijssel*, gehouden 10 Juni te Zwolle, spreekt de wenschelijkheid uit, dat aan de Theologische School (te Kampen) het jus promovendi worde verleend.
Zij besloot tevens hierbij ter kennis van de Generale Synode te brengen, dat vóór de aanneming van dit voorstel de stemmen hadden gestaakt over een amendement, waarin werd voorgesteld, om tusschen de woorden „Theologische School (te Kampen)” en „het jus promovendi” in te voegen de twee woorden „indien mogelijk”.

5. Voorstel van de *Particuliere Synode van Gelderland*:
De Generale Synode neme eene principieele beslissing ten aanzien van het meermalen uitgesproken verlangen, om aan de Theologische School der Kerken de gelegenheid tot doctoreeren open te stellen, en ga, indien er bij haar geen principieele bezwaren mochten zijn, zoo spoedig mogelijk daartoe over.
 6. Voorstel der *Particuliere Synode van Utrecht*:
De Generale Synode neme inzake de al- of niet-machtiging aan de Theologische School om den doctoralen graad te verleen, terwille van de rust en den vrede der Kerken, eene principieele beslissing.
 7. De *Particuliere Synode van Noord-Holland* verzoekt aan de Generale Synode, dat zij inzake het verleen van het jus promovendi aan de Theologische School thans eene beslissing neme, niet alleen op grond van praktische overwegingen, gelijk geschied is door de Generale Synode van 1908 en 1911, maar nu ook inzonderheid op grond van principieele overwegingen.
 8. Voorstel der *Classis Enkhuizen*:
De Generale Synode machtige Curatoren der Theologische School te Kampen, aan de Theologische School het jus promovendi te verleen.
(Doorgezonden door de Particuliere Synode van Noord-Holland, met de uitdrukkelijke verklaring, dat zij geenerlei uitspraak over dit voorstel doet.)
 9. De *Kerkeraad der Gereformeerde Kerk A te Haarlem* verzoekt aan de Generale Synode, dat het jus promovendi aan de Theologische School te Kampen zoo mogelijk verleend worde.
(Doorgezonden door de Particuliere Synode van Noord-Holland, met de uitdrukkelijke verklaring, dat zij geenerlei uitspraak over dit voorstel doet.)
 10. Schrijven van den *Kerkeraad der Gereformeerde Kerk te Harlingen*.
 11. De *Particuliere Synode van Zuid-Holland ten Noorden* overhandigt, zonder meer, aan de Generale Synode een „voorstel van enkele tientallen leden der Kerk van Delft, door de Classis 's Gravenhage naar de Particuliere Synode gezonden, doch met de uitdrukkelijke bijvoeging, dat zij niet in het minst eenige sympathie aan dit voorstel betuigt”, welk voorstel is luidende aldus: „De Generale Synode, in Augustus samen te komen, besluite aan de Theologische School te Kampen het recht om te promoveeren tot Doctor in de Theologie te verleen”.
 12. Missive van enkele leden der *Gereformeerde Kerk te Den Helder*.
 - 12a. Schrijven van enkele leden der *Gereformeerde Kerk te Ermelo*.
 13. Voorstel der *Particuliere Synode van Friesland ten Zuiden*:
De Generale Synode wende zich tot de Vereeniging voor Hooger Onderwijs op Gereformeerden Grondslag met het verzoek, ook aan hen, die aan de Theologische School het candidaatsexamen afgelegd hebben, *desgevraagd* zonder vernieuwd candidaatsexamen toegang te verleen tot de doctorale studiën aan de Vrije Universiteit.
 14. Voorstel der *Particuliere Synode van Friesland ten Noorden*:
De Generale Synode verzoeke aan de Vereeniging voor Hooger Onderwijs op Gereformeerden Grondslag het candidaatsexamen aan de Theologische School te erkennen.
- Erkenning Examina.
15. Voorstel der *Particuliere Synode van Drente*:
Zie boven No. 3.
 16. De *Particuliere Synode van Overijsel* stelt voor:
De Generale Synode spreke uit, dat zij, bij eventueele toekenning van het jus promovendi aan de Theologische School, bereid is, met betrekking tot de Theologische School en de Theologische Faculteit der Vrije Universiteit eene regeling te treffen, waarbij van weerszijden de diploma's van candidaats-examina worden aanvaard.
 17. Voorstel der *Particuliere Synode van Gelderland*:
De Generale Synode spreke de wenschelijkheid uit van de wederzijdsche erkenning der examens, aan de Theologische School en bij de Theologische Faculteit der Vrije Universiteit afgelegd.
 18. De *Particuliere Synode van Noord-Holland* verzoekt aan de Generale Synode, dat zij zich richte tot de Directeuren der Vrije Universiteit, om medewerking te verkrijgen, dat de rechten, verkregen uit de examens, door de Theologische School en de Vrije Universiteit afgenomen, over en weer worden erkend.
 19. Schrijven van Mej. M. DE COCK.

E.

1. Rapport van Deputaten voor het verband met de Theologische Faculteit der Vrije Universiteit. (Rapporteur Dr J. C. DE MOOR).

Verband met de
Theologische Faculteit
der Vrije Universiteit.

F.

1. Rapport van de Generale Deputaten voor de Zending. (Rapporteur: Dr J. HANIA). Zending.
2. Voorstel van de *Particuliere Synode van Zeeland*:
Voor elk der Deputaten van de Generale Synode tot de Zending worde een secundus aangewezen.
3. Verzoek van de *Particuliere Synode van Friesland ten Noorden* om goedkeuring van de regeling met de *Particuliere Synode van Friesland ten Zuiden* voor den Zendingarbeid.
4. Soortgelijk verzoek van de *Particuliere Synode van Friesland ten Zuiden*.
5. Schrijven van de Algemeene Vergadering van Zendingarbeiders op Midden-Java over de gedachte, om den Zendingarbeid in de Buiten-Bezittingen uit te breiden ten koste van dien op Java.
6. Voorstel van de *Particuliere Synode van Friesland ten Noorden*:
De Generale Synode doe stappen tot onderzoek van de vraag, of het ook mogelijk en noodzakelijk is, dat de Gereformeerde Kerken meer dan tot nu toe zending gaan drijven in de Buiten-Bezittingen.
7. Rapport van de Kerk van Amsterdam aangaande de Medische Zending.
8. Rapport van Deputaten naar Art. IV der Zendingsoorde.
9. Rapport van de Deputaten voor de Zending onder de Joden. (Rapporteur: Ds J. J. MIEDEMA).
10. Voorstel van de Kerk van Amsterdam inzake de missie onder de Chineezen.

G.

1. Voorstel van de *Particuliere Synode van Groningen*:
De Generale Synode regele de kerkelijke positie van Geestelijke Verzoorgers in stichtingen overeenkomstig Art. 11 en 6 K. O. Kerkenorde.
2. De *Particuliere Synode van Noord-Brabant en Limburg*, ervaren hebbende, dat er een leemte in onze Kerkenordering gevonden wordt, verzoekt aan de Generale Synode een antwoord op de volgende vraag:
Hoe oordeelt de Generale Synode, dat gehandeld moet worden bij verzoek om herstelling in de bediening des Woords van iemand, die op grond van Art. 12 K. O. vroeger tot een anderen staat des levens is overgegaan? Is die losmaking tijdelijk of definitief?
3. De *Particuliere Synode van Zuid-Holland ten Noorden* stelt voor aan de Generale Synode, artikel 13 K. O. aan te vullen met het oog op degenen, die emeritaat ontvangen om tot een anderen geestelijken arbeid in te gaan; en zulks in dezen zin, dat zij de eere en den naam eens Dienaars behouden, doch zonder dat de Kerk, welke zij gediend hebben, hen, gelijk ook hunne weduwen en weezen, in hunne noodduft verzorgt.
4. Voorstel van de *Particuliere Synode van Groningen*:
De Generale Synode van de Gereformeerde Kerken in Nederland, van oordeel, dat de bepalingen harer Kerkenordering (Art. 21, 41, 44 en 53, verstaan naar den eisch der historie) over de roeping der Kerken ten opzichte van het Gereformeerd Lager onderwijs niet meer beantwoorden aan den eisch der omstandigheden, en de grondgedachten, welke hierbij gelden moeten, niet voldoende vaststaan,
besluite, eene commissie te benoemen om te dienen van advies over deze zaak en eventueel ook voorstellen te doen, om de K. O. in overeenstemming daarmede te wijzigen. Rapport en voorstellen worden ongeveer één jaar vóór de e. k. Generale Synode aan de Kerken toegezonden.
5. Vraag van de *Particuliere Synode van Friesland ten Zuiden*: Of iemand, die in alles met de Gereformeerde belijdenis accoord gaat, maar den Kinderdoop verwerpt, doch voor dit afwijkend gevoelen belooft geene propaganda te maken en de getuigenis heeft van een vromen wandel, geacht mag worden te voldoen aan de vereischen, gesteld in artikel 61 der Kerkenordering voor de toelating tot het heilig Avondmaal.
6. Kennis genomen hebbende van de moeilijkheden, waarin menige Kerkeraad zich bevindt ten opzichte van leden, die voortdurend of meestal elders kerken, of thuis zich stichten, en die nochtans naar het oordeel des Kerkerads niet met het Formulier van den Ban kunnen afgesneden worden, omdat de inhoud van dat Formulier niet op hen van toepassing is, verzoekt de *Particuliere Synode van Zuid-Holland ten Noorden* aan de Generale Synode:
dat zij besluite, dat de Kerkeraden de feitelijke onttrekking aan het Kerkverband van zulke lidmaten kunnen constateeren, wanneer dezen na herhaalde vermaning

en na het oefenen van groote lankmoedigheid niet terugkeeren van hun verkeerden weg;

doch dat zulk constateeren en daaruit voortvloeiende afvoering van het lidmatenboek niet mag plaats hebben dan na advies der Classis, en eerst nadat de betrokken persoon zich heeft kunnen verantwoorden, en zich op een meerdere vergadering heeft kunnen beroepen.

7. Naar aanleiding van een over een voorgekomen geval aan de Classis gevraagd advies, verzoekt de *Classis Edam* aan de Generale Synode, om aan te wijzen, hoe te handelen is met hen, die klaarblijkelijk niet met de Gereformeerde kerk kerkelijk willen samenleven, maar op wie overigens de Kerkeraad den inhoud van het formulier van den Ban niet toepasselijk acht.

De Synode van Uirecht (1905) heeft beslist, dat op elders kerkenden om deze zaak alleen in geen geval de excommunicatie toegepast moet worden, maar niet aangegeven, wat er dan wel geschieden moet.

(Doorgezonden door de Particuliere Synode van Noord-Holland, met de uitdrukkelijke verklaring, dat zij geenerlei uitspraak over dit voorstel doet).

8. Vraag van de *Classis Dokkum* aangaande de singuliere gaven, bedoeld in artikel 8 der K. O.

9. Voorstel van de *Classis Schiedam*:

De Generale Synode wijze den Kerken een weg aan, waardoor leden, die niet kerkelijk medeleven maar voortdurend of meestal elders kerken of thuis zich stichten, van het lidmaatschap kunnen worden afgevoerd, zonder dat zij worden afgesneden met het formulier van den Ban.

Ten einde alle willekeur te voorkomen, besluite zij, dat zulk een afvoering niet mag plaats hebben, tenzij de Classis daartoe hare toestemming hebbe gegeven, de betrokken persoon zichzelven heeft kunnen verantwoorden, en hem de gelegenheid is gegeven, zich op eene meerdere vergadering te beroepen.

H.

Opzicht, Protesten,
Tucht.

1. De *Particuliere Synode van Overijsel* stelt voor:

De Generale Synode herinnere de Kerken met allen aandrang aan hetgeen besloten is door de Generale Synode van 1896, Art. 54, en door die van 1905, Art. 12, in zake het bericht geven van „verhuizing van leden eener Kerk”.

2. Rapport over het bezwaarschrift van A. HAASAKKER te Aalst (Acta van Zwolle Art. 94).
3. Rapport over de zaak van A. VAN DER NAGEL te Rotterdam. (Rapporteur: Prof. Dr H. BOUWMAN).
4. Protest van den *Kerkeraad der Geref. Kerk van Stadsmusselkanaal* tegen het besluit der Particuliere Synode van Groningen aangaande de grensregeling tusschen de Kerken van tweeden Exloërmond en Stadsmusselkanaal. *)
5. Protest van den *Kerkeraad der Geref. Kerk van Niezijl* tegen het besluit der Particuliere Synode van Groningen aangaande de grensregeling tusschen de Kerken van Kommerzijl en Niezijl. *)
6. Protest van den *Kerkeraad der Geref. Kerk te Serooskerke* tegen het besluit der Particuliere Synode van Zeeland aangaande de grensregeling tusschen de Kerken van Vrouwepolder en Serooskerke.
7. Protest van den *Kerkeraad der Geref. Kerk te Grootegast* tegen een besluit der Particuliere Synode van Groningen aangaande den doop van een kind. *)
8. Protest van den *Kerkeraad der Geref. Kerk te Gapinge* tegen een besluit der Particuliere Synode van Zeeland aangaande de grensregeling tusschen de Kerken van Veere en Gapinge.
9. Protest van H. VAN HAERINGEN, Ouderling der *Geref. Kerk te Dedemsvaart*, tegen een besluit der Particuliere Synode van Overijsel.
10. Protest van J. VAN DER WEIJDEN, te *Waarder* tegen den *Kerkeraad der Geref. Kerk* aldaar, (met een schrijven ten verfolge).
11. Protest van B. A. BOLL te *Genderen* tegen de besluiten van *Kerkeraad, Classis* en *Particuliere Synode*.
12. Idem van J. VISSER Azn te *Werkendam*.
13. Idem van T. BIJLSMA te *St. Anna-Parochie*.
14. Idem van J. MODDEJONGE en D. TEN BRINKE te *Den Ham*.
15. Idem van B. VAN DAM en Echtgenooten te *Apeldoorn*.

*) Met bericht van de Particuliere Synode van Groningen, dat zij kennis draagt van dit protest.

16. Verklaring van den *Kerkeraad* der *Geref. Kerk* te *Apeldoorn* in zake de censuur, toegepast op Br. B. VAN DAM en zijne Echtgenoot.
17. Bezwaarschrift van ANNE KUPERUS en F. H. VAN ZWOL te *Houtgehage*.
18. Verzoek van D. BRIL te *Gramsbergen*.
19. Bezwaarschrift van J. J. VAN SCHUIJLENBURG te *Groningen* tegen het besluit der *Particuliere Synode* van *Groningen*, in zake Ds O. CASEMIER.
20. Bezwaarschrift van de *Classis Grootegast* tegen hetzelfde besluit der *Particuliere Synode* van *Groningen*.
21. Schrijven der *Classis 's Gravenhage* aangaande E. J. DE GROOT te Voorburg.
22. Brief van A. HAASAKKER te *Aalst*.
23. Schrijven van den *Kerkeraad* der *Geref. Kerk B* te *Groningen* in zake H 19.
24. Schrijven van J. OFFRINGA, te *Uithuizermeeden*.

I.

1. Rapport van de Deputaten voor de uitvoering van art. 13 K. O. (Rapporteur: Ds W. B. RENKEMA; secundus Ds A. SCHWEITZER). Verzorging van
Emeriti-predikanten
enz.
2. De *Particuliere Synode* van *Zuid-Holland ten Noorden*, overwegende, dat aan de tegenwoordige regeling tot uitvoering van art. 13 K. O. voor de Kerken, die voor een emeritus-predikant, weduwe of weezen hebben te zorgen, alsmede voor dienstdoende predikanten, die op zekeren leeftijd zijn gekomen, zeer groote bezwaren verbonden zijn, verzoekt de Generale Synode eene commissie te benoemen, die, zoo mogelijk nog staande de Synode, een weg zoeke, waarbij deze bezwaren worden ondervangen.
3. De *Particuliere Synode* van *Zeeland*, van oordeel, dat de huidige regeling der Emeriti etc. gedrukt wordt door tal van bezwaren, acht den tijd gekomen, dat de Generale Synode de huidige regeling van art. 13 K. O. aan eene grondige herziening onderwerpe.
4. De *Particuliere Synode* van *Noord-Brabant en Limburg*, handhavende de beginselen in de Emeritaats-regeling der Synode van Utrecht, overwegende, dat de thans geldende uitvoering dier regeling door zeer ernstige bezwaren gedrukt wordt, stelt aan de Generale Synode voor, maatregelen te treffen, dat de praktische bezwaren, thans door Kerken en Dienaren des Woords gevoeld, worden weggenomen.
5. Voorstel van de *Particuliere Synode* van *Utrecht*:
De Generale Synode benoeme Deputaten, die vóór de e. k. Generale Synode een regeling ontwerpen ter uitvoering van art. 13 K. O., waarbij de tegenwoordig bekende bezwaren worden weggenomen. Deze regeling worde binnen twee jaren ter kennisse der Kerken gebracht.
6. De *Classis Edam*, op prijs stellende het besluit der Generale Synode van 1908 om de Kerken ernstig op te wekken, in de tractementen der predikanten verbetering te brengen;
het wenschelijk achtende, dat ook in de pensioenen verbetering gebracht worde, verzoekt aan de Particuliere Synode van Noord-Holland doorzending naar de Generale Synode van het volgende voorstel:
De Generale Synode besluite hetgeen in A 1 b der Utrechtsche regeling — gewijzigd in 1908 — is geadviseerd, en hetgeen in A 1 c derzelfde regeling in overweging is gegeven, aldus te wijzigen:
b. het in de vorige bepaling bedoelde pensioen wordt zooveel mogelijk geëvenredigd aan den leeftijd, den dienstdag en het laatst genoten traktement. Bij de berekening van den dienstdag wordt ook de vorige dienst in andere Kerken medegeteld; — bij de berekening van het traktement wordt het vaste geldelijke bedrag, ingeval de predikant bovendien nog het genot had van pastorie of vergoeding van huishuur, met 25 pCt. vermeerderd.
Het pensioen wordt ten volle uitgekeerd na een dienstdag van 40 jaren, of na een leeftijd van 70 jaren, en dan gesteld op niet minder dan duizend gulden per jaar, met dien verstande, dat het in de Kerken, waar het traktement (berekend als boven) nog zelfs daarbeneden is, gesteld wordt op het bedrag van dat traktement, en in Kerken, die een traktement (berekend als boven) van meer dan vijftienhonderd gulden konden geven, gesteld wordt op niet minder dan $\frac{2}{3}$ van het bedrag van het traktement.
Wanneer de emeriteering plaats heeft na een korteren dienstdag, of op jongeren leeftijd, wordt het in deze bepaling bedoelde pensioen aldus berekend, dat voor ieder dienstjaar, dat sedert de aanvaarding van het predikambt vervuld is, een

veertigste van het pas genoemde volle pensioen wordt toegekend, dat alles met dien verstande, dat bij korteren dienstdtijd en bij gebleken behoefte door den Kerkeraad niet minder worde uitgekeerd dan zeven honderd en vijftig gulden per jaar

c Aan de weduwe van een Dienaar des Woords, die ten tijde van zijn overlijden zelf pensioen had of daarop eventueel recht zou gehad hebben, wordt een pensioen toegekend voor zoolang zij weduwe is ten bedrage van tweederden van het pensioen, dat haar overleden echtgenoot had of waarop hij ten tijde van zijn overlijden recht zou gehad hebben, met dien verstande, dat, wanneer zij een werkkring vindt, waaraan een genoegzaam inkomen verbonden is, of ophoudt tot eene der Gereformeerde Kerken in Nederland te behooren, of onverhoopt door kerkelijke censuur mocht getroffen worden, de Kerkeraad en de Classe, eventueel de Particuliere of de Generale Synode, zullen beslissen, of en in hoeverre het recht op pensioen zal blijven, en voorts met dien verstande, dat bij korter dienstdtijd van den overleden echtgenoot, en bij gebleken behoefte van de weduwe, door den Kerkeraad niet minder dan zes honderd gulden per jaar worde uitgekeerd

(Doorgezonden door de Particuliere Synode van Noord-Holland, met de uitdrukkelijke verklaring, dat zij geenerlei uitspraak over dit voorstel doet)

- 7 Schrijven van Ds J P VISSCHER te Huizen.
8 Schrijven van J CAMP Mzn te Boskoop

J.

- Hulpbehoevende Kerken en Personen
- 1 Rapport van de Deputaten voor de Generale Kas voor hulpbehoevende Kerken, volgens Art 11 K O (Rapporteur Ds H MEYERING te Katwijk Binnen)
 - 2 Voorstel van de *Particuliere Synode van Noord-Brabant en Limburg*
De Generale Synode verleene opnieuw toezegging van finantieelen steun aan de Kerk van Helmond, bijaldien deze Kerk een eigen Dienaar des Woords mocht verkrijgen
 - 3 Schrijven van Ds E Th PLOOS VAN AMSTEL te Amsterdam
 - 4 Schrijven van Deputaten voor hulpbehoevende Kerken volgens Art 11 en 13 K O der Particuliere Synode van Zuid-Holland (Noordelijk Gedeelte)

K.

- Evangelisatie
- 1 Verzoek van de *Particuliere Synode van Noord-Brabant en Limburg*
De Evangelisatie der Gereformeerde Kerken in Noord-Brabant en Limburg worde door de Generale Synode aan alle Gereformeerde Kerken aanbevolen als eene zaak van algemeene roeping en algemeen belang

L.

- Kerk en Overheid
- 1 Rapport van de Deputaten voor de correspondentie met de Hooge Overheid (Rapporteur Dr A BRUMMELKAMP)
 - 2 De *Particuliere Synode van Zuid-Holland ten Noorden* stelt voor aan de Generale Synode, om bij de volksvertegenwoordiging bezwaren in te brengen tegen het ontwerp-Ouderdomswet van 6 Februari 1914
 - 3 De *Particuliere Synode van Ocrystel* stelt voor
De Generale Synode neme, indien noodig, maatregelen ter afwending van het onrecht, dat onzen diaconaal bedeeiden dreigt in het thans in bewerking zijnde ontwerp tot aanvulling van Art 369 der wet-TALMA
 - 4 Voorstel van de *Classis 's Hertogenbosch*
De Generale Synode bane een weg, dat bij voorhanden of mogelijke mobilisatie de geestelijke verzorging der militairen behoorlijk langs aangegeven lijnen kunne geschieden in overleg met de militaire overheid
 - 5 De *Classis IJouwarden* der Gereformeerde Kerken, ten hoogste waardeerende den arbeid, die op onderscheidene plaatsen reeds ter behartiging van de geestelijke belangen van onze militairen onder de wapenen wordt verricht,
overwegende nochtans, dat de behartiging dezer belangen al onze Kerken in het gemeen aangaat, en op den duur voor afzonderlijke Kerken misschien te zwaar zou worden;

besluit zich tot de a.s. Generale Synode te wenden met het verzoek, maatregelen te overwegen, om hetzij door steun van de Kerken, die zich deze belangen reeds hebben aangetrokken, hetzij op andere wijze, de geestelijke verzorging van onze militairen te verzekeren, en ook overigens te doen, wat mogelijk is, om de verbreiding van het Evangelie onder de militairen in het algemeen te bevorderen.

M.

1. Rapport van de *Classis 's Gravenhage* over hare buitenkerken Batavia en Soerabaia, met 7 bijlagen. Kerken in Ned.-Indië
en Buitenl. Kerken.
2. Bezwaarschrift der *Gereformeerde Kerk van Batavia* tegen het besluit der Synode van Zwolle, Art. 77, en verzoek om regeling van haar rechtspositie.
3. Verzoek om subsidie van de *Gereformeerde Kerk van Batavia*.
4. Voorstel van de *Particuliere Synode van Zuid-Holland ten Zuiden*:
De Generale Synode wijde hare aandacht aan de geestelijke nooden der in Nederlandsch-Indië verstrooide Gereformeerden, en benoeme deputaten, die de eerstvolgende Generale Synode nader inlichten omtrent den toestand dier Gereformeerden, en die zoo mogelijk aan haar een voorstel doen om voor de Gereformeerde Kerk van Batavia of eene andere de middelen disponibel te stellen, dat zij, indien noodig, een Dienaar des Woords beroepe voor de geestelijke verzorging dier broeders en zusters in de verstrooiing.
5. Voorstel van de *Particuliere Synode van Groningen*:
De Generale Synode doe een onderzoek instellen, hoe het best te regelen is de bearbeiding van de verstrooide Gereformeerden in Nederlandsch-Indië, terwijl bij dezen regel mede wordt in acht genomen de finantieele draagkracht dezer Gereformeerden.
6. Schrijven van den *Kerkeraad der Gereformeerde Kerk van Batavia* over deze zaak (met twee bijlagen).
7. Rapport van de Deputaten voor de correspondentie met de Buitenlandsche Kerken.
8. Rapport van de Deputaten tot bijwoning der peremptoire examens in Bentheim en Oost-Friesland.
9. Rapport van Deputaten voor de geestelijke belangen van de Gereformeerden in Argentinië. (Rapporteur: Ds K. FERNHOUT).
10. Voorstel van de *Particuliere Synode van Zuid-Holland ten Noorden*:
De Generale Synode overwege, op welke wijze het advies van de Buitenlandsche Afgevaardigden op de Synode meer tot zijn recht zal kunnen komen.
11. Voorstel van de *Particuliere Synode van Zuid-Holland ten Zuiden*:
De Generale Synode regele nader de correspondentie met de Buitenlandsche Kerken.
12. Schrijven van de Synode der Christelijke Gereformeerde Kerk in Noord-Amerika.
13. Schrijven der *Gereformeerde Kerk van Batavia* inzake het emeritaat van Ds WIJERS.
14. Schrijven van de *Classis 's Gravenhage* aangaande M 13.
15. Schrijven van de leden der *Gereformeerde Kerk te Bandoeng*.
16. Verzoek van de Synode der *Christelijke Gereformeerde Kerk in Noord-Amerika*.
17. Schrijven van Ds WIJERS aangaande M 15.
18. Schrijven van Dr J. VAN LONKHUYZEN.
19. Schrijven van de *Classis 's Gravenhage* aangaande M 2.
20. Rapport van de Staatscommissie, ingesteld bij Koninklijk Besluit van 13 October 1910. No. 21.
21. Rapport van Ds C. L. F. VAN SCHELVEN te Wageningen in zake de behartiging van de belangen der Nederlandsche Gereformeerden bij de overheidspersonen in Duitschland.

N.

1. Rapport van de Kerk van Utrecht.
2. Voorstel van de *Particuliere Synode van Zeeland*:
De Generale Synode der Gereformeerde Kerken van 1914 correspondeere met de Generale Synode der Gereformeerde Gemeenten, met de Generale Synode der Christelijk-Gereformeerde Kerk, met het Hoofdbestuur van den Gereformeerden Kerken van Reform.
Blijdenis, buiten
ons kerkverband
levende.

Bond en met het Hoofdbestuur der Confessioneele Vereeniging, en legge aan deze genoemde groepen de vraag voor, of zij met ons willen saamkomen, ten einde te beraadslagen over de volgende punten: herziening der Geloofsbelijdenis, herziening der Statenvertaling, Evangelisatie, herstel van recht en opheffing van het Koninklijk Besluit van 1816. Wat de herziening der Geloofsbelijdenis en der Statenvertaling betreft, worde hiertoe ook het oordeel en de medewerking van de Buitenlandsche Gereformeerde Kerken gevraagd.

O.

Kerkblad. Rapport van den Deputaat tot de uitgave van het Kerkblad.

P.

- Archief. 1. Rapport van de Archief-bewarende Kerk van Amsterdam.
2. Verzoek van de Finantieele Commissie van de Commissie van Beheer der Geref. Kerk te Amsterdam om betaling der kosten van de brandvrije kluis.

Q.

- Varia. 1. Rapport van de leden van het Moderamen der Generale Synode van 's Gravenhage 1912.
2. Rapport van de Classis 's Gravenhage over het houden van een bededag of bedestond.
3. Rapport van Deputaten over het zenden van een schrijven aan de Kerken over de verbetering van Predikantstractementen.
4. Verzoek van de *Particuliere Synode van Zuid-Holland ten Zuiden*:
De Generale Synode hechte hare goedkeuring aan een overeenkomst, der Geref. Kerk van Hoek van Holland met die van 's Gravenzande, om van 1 October 1914 af als grenzen van beide Kerken te doen gelden de thans door de toevoeging van Hoek van Holland aan Rotterdam bij de wet geregelde burgerlijke grenzen.
5. Idem.
De Generale Synode benoemde deputaten tot samenstelling van een statistiek der Geref. Kerken in Nederland.
6. De *Particuliere Synode van Noord-Brabant en Limburg* dringt bij de Generale Synode ernstig aan, dat deze hare afkeuring te kennen geve over het publiek maken door middel van dag- en weekbladen van tuchtzaken, inzonderheid die, welke Dienaren des Woords betreffen; en uitspreke, dat Classicale mededeelingen omtrent tuchtzaken niet als drukwerk behooren verzonden te worden, terwijl ook de „korte notulen” van mindere of meerdere vergaderingen niets aangaande den aard en inhoud der tuchtzaken uit toegezonden mededeelingen behooren te bevatten.
7. De *Raad der Gereformeerde Kerk van Amsterdam* dringt er bij de Gereformeerde Kerken, in Generale Synode te 's Gravenhage samenkomende, op aan, dat zij
a. als Kerken van Christus een publiek woord van getuigenis en vermaning in den nood dezer tijden tot de Christenvolken van Europa doen uitgaan; en
b. dat zij andere Christelijke Kerken in de wereld opwekken, ook harerzijds als Christelijke Kerken een woord voor de volken te doen hooren.
8. Adhaesie-betuijing van den *Kerkeraad der Gereformeerde Kerk te Beetgum*.
9. Adhaesie-betuijing van den *Kerkeraad der Gereformeerde Kerk te Zeist*.
10. Adhaesie-betuijing van de *Classis Amersfoort*.
11. Adhaesie-betuijing van den *Kerkeraad der Gereformeerde Kerk te Tienhoven*.
12. Adhaesie-betuijing van den *Kerkeraad der Gereformeerde Kerk te Zierikzee*.
13. Adhaesie-betuijing van den *Kerkeraad der Gereformeerde Kerk te Utrecht*.
14. Adhaesie-betuijing van de *Classis Hallum*.
15. Adhaesie-betuijing van den *Kerkeraad der Gereformeerde Kerk te Dieren*.
16. Adhaesie-betuijing van den *Kerkeraad der Gereformeerde Kerk te Wildervank*.
17. Adhaesie-betuijing van de *Classis Harderwijk*.
18. Adhaesie-betuijing van den *Kerkeraad der Gereformeerde Kerk B te Groningen*.
19. Adhaesie-betuijing van den *Kerkeraad der Gereformeerde Kerk te Zaandam*.
20. Adhaesie-betuijing van den *Kerkeraad der Gereformeerde Kerk te Kollum*.
21. Adhaesie-betuijing van de *Classis 's Hertogenbosch*.
22. Adhaesie-betuijing van den *Kerkeraad der Gereformeerde Kerk te Halfweg*.
23. Adhaesie-betuijing van den *Kerkeraad der Gereformeerde Kerk te Giessendam*.
24. Adhaesie-betuijing van den *Kerkeraad der Gereformeerde Kerk te Steenwijk*.

25. Schrijven van de Hoogleeraren der Theologische School in zake wijziging van eene zinsnede in Art. 36 der Geloofsbelijdenis.
26. Adhaesie-betuiging van den *Kerkeraad der Gereformeerde Kerk te Buiksloot* in zake Q 7.
27. Adhaesie-betuiging van den *Kerkeraad der Gereformeerde Kerk te Oostzaan*.
28. Adhaesie-betuiging van den *Kerkeraad der Gereformeerde Kerk te Epe* (Gelderland).
29. Adhaesie-betuiging van den *Kerkeraad der Gereformeerde Kerk te Gouda*.
30. Adhaesie-betuiging (telegrafisch) van de *Classis Grootegast*.
31. Adhaesie-betuiging van de *Classis Apeldoorn*.
32. Adhaesie-betuiging van den *Kerkeraad der Gereformeerde Kerk te Driebergen*.
33. Adhaesie-betuiging van den *Kerkeraad der Gereformeerde Kerk te Aalten*.
34. Adhaesie-betuiging (telegrafisch) van de *Classis Workum*.

ART. 10.

Overeenkomstig het voorstel van het Moderamen en de twee Hoogleeraren in het Kerkrecht, Dr H. BOUWMAN en Dr H. H. KUYPER, ingevolge de opdracht der Synode gedaan, wordt besloten, den voorbereidenden arbeid ter behandeling van de in het Agendum vermelde zaken als volgt te verdeelen:

Wat aangegeven is als: A 1—9, 10, 11—14; C 1; D 1, 2—18, 19; E 1; O 1; Q 25; in handen te stellen van Commissie I, bestaande uit de Dienaren des Woords: ELZENGA, KOK, VAN DER MUNNIK, VAN SCHELVEN, en de Ouderlingen: KINKHORST, KOSTER, SCHEEPSMA, VAN ZANTEN, benevens de Praeadviseerende Leden: Dr BAVINCK en LINDEBOOM. Saam te roepen door Ds VAN SCHELVEN;

Wat aangegeven is als: F 1—10; M 1—6, 13, 14, 15, 17, 19; in handen te stellen van Commissie II, bestaande uit de Dienaren des Woords: W. BREUKELAAR, DIJKSTRA, MEYERING, VAN DER VEEN, en de Ouderlingen: BOTH, JAARSMA, OUDEGEEST, PAUW en SMITT, benevens de Praeadviseerende Leden: Dr HOEKSTRA en Dr SILLEVIS SMITT, en het Adviseerend Lid: Dr HANIA. Saam te roepen door Ds DIJKSTRA;

Wat aangegeven is als: G 1—9; I 1—8; J 1—4; K 1; L 1—5; M 7—12, 16, 18, 20; N 1, 2; in handen te stellen van Commissie III, bestaande uit de Dienaren des Woords: BOSCH, KOOPMANS, KUIPER, GORIS, en de Ouderlingen: MULDER, VAN DER SCHAAF, VELTHUIS, TE BOVELDT, DRIEBERGEN, benevens de Praeadviseerende Leden: NOORDTJIZ en Dr H. H. KUYPER, en het Adviseerend Lid: Ds RENKEMA. Saam te roepen door Ds BOSCH;

Wat aangegeven is als: B 1, 2; H 1, 4—6, 8, 19, 20, 23; P 1, 2; T 1—6, in handen te stellen van Commissie IV, bestaande uit de Dienaren des Woords: BOUMA, J. BREUKELAAR, SMILDE, ZIJLSTRA, en de Ouderlingen: BEEKMAN, BIESHEUVEL, BREMMER, VAN HULSTEIJN en LEENSTRA, benevens het Praeadviseerend Lid: Dr GROSHEIDE. Saam te roepen door Ds BOUMA;

Wat aangegeven is als: H 2, 7, 9—18, 21, 22; Q 7—24, 26—34, in handen te stellen van Commissie V, bestaande uit de Dienaren des Woords: VAN DEN BRINK, DONNER, HUISMANS en VONKENBERG, en de Ouderlingen: Dr BOUWMAN, DONNER, KNOL, VAN MUISWINKEL en STANS, benevens de Praeadviseerende Leden: Dr RIDDERBOS en Dr VAN GELDEREN. Saam te roepen door Ds DONNER.

De Leden van het Moderamen hebben toegang tot de vergaderingen van de Commissiën.

ART. 11.

Uitgave van de Acta. Aan het Moderamen wordt opgedragen de uitgave van de Acta te bezorgen.

ART. 12.

Rapport van Curatoren der Theol. School. Het rapport van de Curatoren der Theologische School wordt uitgebracht door Ds A. M. DONNER, Secretaris van dit College [Bijlage I]. De Praeses betuigt hem den dank der Vergadering.

ART. 13.

Rapport van Dep. Gen. Kas Hulpbehoevende Kerken. Het rapport van de Deputaten voor de Generale Kas voor hulpbehoevende Kerken volgens Art. 11 K. O. wordt uitgebracht door den rapporteur Ds H. MEYERING [Bijlage II]. De Praeses betuigt hem den dank der Vergadering.

ART. 14.

Rapport van Dep. Gen. Kas Art. 13 K. O. Het rapport van de Deputaten voor de Generale Kas tot steun der verzorging van Emeriti-predikanten, Predikants-weduwen en -weezen wordt uitgebracht door den rapporteur Ds RENKEMA [Bijlage III]. De Praeses betuigt hem den dank der Vergadering.

ART. 15.

Wordt besloten, ten einde de Commissiën in de gelegenheid te stellen, den arbeid voor de eerstvolgende zitting voor te bereiden, den volgenden dag (Woensdag) geene zitting te houden.

ART. 16.

De Praeses sluit de zitting.

Zitting van Donderdag 29 October 1914.

ART. 17.

Appel Nominaal De Praeses opent de zitting en houdt appel-nominaal.

ART. 18.

De notulen van de vorige zitting worden voorgelezen en vastgesteld.

ART. 19.

Aanvulling van het Agendum. De Praeses deelt mede, dat nog zijn ingekomen een drietal adhaesiebetuigingen met het voorstel, in het Agendum vermeld sub Q 7, welke als Q 29, 30 en 31 op het Agendum worden gebracht.

ART. 20.

De Praeses heet welkom Ds W. PERA, Dienaar des Woords bij de Gereformeerde Kerk te Soerabaja, die met verlof in het vaderland is, en verzoekt hem namens de Synode als adviseerend lid hare zittingen bij te wonen. Ds W. PERA.

ART. 21.

Op voorstel van den Praeses wordt besloten aan Hare Majesteit de Koningin het volgende telegram te zenden: Hulde-betuiging aan
H. M. de Koningin.

Aan Hare Majesteit de Koningin.

De Gereformeerde Kerken in Nederland, in Generale Synode vergaderd in de Residentie van Uwe Majesteit, gevoelen zich gedrongen U hare eerbiedige hulde te brengen.

Inzonderheid in deze zorgvolle tijden danken zij GOD voor de genade, die Hij aan ons volk in Oranje schonk, en verzekeren zij Uwe Majesteit, dat uit het midden der Kerken een voortdurend gebed tot den HEERE opgaat, of het Hem behagen mocht Uwe Majesteit te zegenen, en Haar te geven met wijsheid den scepter te voeren, tot heil van ons land en volk, en alzoo ook tot welzijn onzer Kerken.

Namens de Synode,

Dr J. C. DE MOOR, Voorzitter.

ART. 22.

Op voorstel van den Praeses wordt besloten aan Dr A. KUYPER Sr, die heden verjaart, het volgende telegram te zenden: Gelukwensch aan
Dr A. KUYPER Sr.

Dr A. KUYPER, Kanaalstraat.

De Generale Synode wenscht u geluk met dezen gedenkdag. Haar bede is, dat de HEERE u nog spare, zegene, en tot een zegen stelle voor ons volk en onze Kerken.

DE MOOR, Voorzitter.

ART. 23.

De Assessor deelt mede, dat de onkosten voor deze Synode voorloopig zijn geraamd op f 5000.—. Aan de afgevaardigden wordt verzocht, het bedrag, dat door hun Particuliere Synoden naar vastgestelden maatstaf moet worden bijeengebracht, de volgende week te storten. Raming van onkosten.

ART. 24.

Wordt besloten op Vrijdag 30 October ook des avonds te vergaderen, hetzij in openbare zitting of in de commissies.

ART. 25.

Het rapport van Deputaten voor de correspondentie met de Buitenlandsche Kerken wordt voorgelezen door Ds L. KUIPER [Bijlage IV]. Rapport van Dep. v. d.
Corr. met de Buitenl
Kerken.

Daarna wordt het advies van de Commissie van voorbereiding te dezer zake voorgelezen, eveneens door Ds KUIPER.

Na aanvulling van de eerste en verduidelijking van de laatste conclusie van dit advies, wordt overeenkomstig het voorstel van de Commissie besloten:

- a. aan Deputaten voor de Correspondentie met de Buitenlandsche Kerken den dank der Synode te brengen voor hunnen arbeid, en hun rapport als bijlage in de Acta op te nemen;
- b. insgelijks aan Ds DE GEUS, van de Lemmer, voor zijn bezoek aan de Classis der Oud-Geref. Kerken in het Graafschap Bentheim en Oost-Friesland, en voor het uitvoerige verslag daarvan, bij Deputaten ingezonden;
- c. aan de opnieuw te benoemen Deputaten voor de Correspondentie met de Buitenlandsche Kerken op te dragen, bij de Kerk van Görlitz te informeeren naar de reden, die de Oud-Geref. Kerken in het Graafschap Bentheim en Oost-Friesland bewogen hebben, de correspondentie met haar af te breken;
- d. den Deputaten een gelijk crediet te openen, als haar door de vorige Synode is toegestaan;
- e. dat er vanwege de Geref. Kerken, indien de omstandigheden dit toelaten, afvaardiging zal plaats hebben naar de Synodale Vergaderingen der Geref. Kerken in Zuid-Afrika.

ART. 26.

Vertrekkende Leden. Door Ouderling BEEKMAN wordt voorgelezen het advies [Bijlage V] van de Commissie van voorbereiding inzake H 1 van het Agendum luidende:

De *Particuliere Synode van Overijssel* stelt voor: De Generale Synode herinnere de Kerken met allen aandrang aan hetgeen besloten is door de Generale Synode van 1896, art. 54, en door die van 1905, art. 12, inzake het bericht geven van „verhuizing van leden eener Kerk”.

Overeenkomstig dit advies besluit de Synode: *a.* ten volle hare instemming te betuigen met het voorstel der Particuliere Synode van Overijssel; *b.* op de stipte uitvoering van dit besluit der Synode bij de Kerken aan te dringen.

ART. 27.

Theologische School. Het advies over het Rapport van Curatoren der Theologische School [Agendum D I] wordt voorgelezen door Ds ELZENGA, rapporteur van de Commissie van voorbereiding te dezer zake.

De commissie stelt voor:

- a. vast te stellen het gewijzigd „Onderteeknings-formulier voor de Hoogleraren en Lectoren”;
- b. vast te stellen, dat Curatoren de roepende Kerk voor de Generale Synode niet behoeven uit te noodigen deze saam te roepen om over de vervulling van eene vacature in het College van Hoogleraren te oordeelen in het kalenderjaar, dat aan den datum der eerstvolgende Generale Synode voorafgaat;

Onderteeknings-Formulier voor de Hoogleraren en Lectoren.

Vervulling vacature in het College van Hoogleraren.

- c. in Art. 16 van het Reglement van de Theologische School als 2e alinea op te nemen deze bepaling: „om tot het candidaatsexamen (B) toegelaten te worden, moet de aspirant ten minste sinds één jaar tot het Heilig Avondmaal toegelaten lid zijn van eene der Gereformeerde Kerken”; Aanvulling Reglem.
- d. goed te keuren het besluit van Curatoren, dat de Ethiek voortaan ook examenvak zal zijn bij het candidaats-examen (B); Ethiek examenvak.
- e. het geheele rapport der Curatoren goed te keuren en hun dank te zeggen voor al hunne besognes in zake de Theologische School, met toebidding van 's HEEREN zegen over hun verderen arbeid in dezen.
- Deze conclusies worden aangenomen, behalve c, die na eenige bespreking wederom naar de Commissie wordt verwezen in verband met een voorstel van Ds HUISMANS.

ART. 28.

Het advies van dezelfde Commissie omtrent de uitgave van het Kerkblad [Agendum O 1] wordt insgelijks voorgelezen door Ds ELZENGA. Het Kerkblad.

Overeenkomstig het voorstel van de Commissie wordt besloten het Kerkblad niet meer te doen verschijnen.

ART. 29.

Het rapport van Deputaten voor de uitoefening van het verband tusschen de Gereformeerde Kerken en de Theologische Faculteit der Vrije Universiteit te Amsterdam [Agendum E 1] wordt voorgelezen door den rapporteur Dr DE MOOR [Bijlage IV en IVa]. Verband met de Theol. Faculteit der Vrije Universiteit.

Vervolgens wordt het advies van de Commissie van voorbereiding te dezer zake gelezen door den rapporteur Ds ELZENGA.

Overeenkomstig het voorstel van de Commissie wordt besloten:

- a. om aan de nieuw te benoemen Deputaten weder een crediet van f 600.— ter beschikking te stellen voor reis- en verblijfkosten, enz.;
- b. om voortaan niet zeven (zie Art. 130 Generale Synode van Amsterdam) maar zes Deputaten voor dezen arbeid te benoemen, om redenen door Deputaten genoemd;
- c. om drie Secundi te benoemen (met bepaling van de volgorde dezer personen), met het oog op eventueele vacatures in den kring van Deputaten.

ART. 30.

Het rapport van Deputaten voor de Correspondentie met de Hooge Overheid [Agendum L 1] wordt uitgebracht door Prof. NOORDTZIJ [Bijlage VII]. Correspondentie met de Hooge Overheid

Het advies van de Commissie van voorbereiding te dezer zake wordt voorgelezen door Ouderling TE BOVELDT.

De mededeeling in het rapport van Deputaten met betrekking tot de opdracht van de Generale Synode van Zwolle (Acta, Art. 102) geeft bij de bespreking aanleiding tot het indienen van een amendement, dat evenwel, na toelichting van deze aangelegenheid door den rapporteur en van het advies der Commissie door een harer leden, wordt ingetrokken.

Overeenkomstig het voorstel van de Commissie besluit de Synode

onder dankbetuiging aan de Deputaten voor de Correspondentie met de Hooge Overheid voor den door hen verrichten arbeid — inzonderheid ook wat betreft de uitvoering van de opdracht hun gegeven in de Artt. 99 en 100 der Acta van de vorige Synode — in het algemeen hare goedkeuring te verleen en aan het rapport van genoemde Deputaten.

ART. 31.

Peremptoire examina
in Bentheim en
Oost-Friesland.

Het rapport van de Deputaten voor het bijwonen van de Peremptoire examina in Bentheim en Oost-Friesland [Agendum M 8] wordt voorgelezen door Ouderling TE BOVELDT [Bijlage VIII].

Evenzoo het advies van de Commissie van voorbereiding te dezer zake, Dienovereenkomstig wordt besloten:

- a. de mededeelingen van de Deputaten tot bijwoning der Peremptoire examina in Bentheim en Oost-Friesland voor kennisgeving aan te nemen;
- b. wederom Deputaten te benoemen.

ART. 32.

Generale Kas voor
Hulpbehoevende
Kerken.

Door Ouderling MULDER wordt voorlezing gedaan van de adviezen der Commissie van voorbereiding in zake J 1 en 2 [Bijlage IX], K 1, en J 3 van het Agendum.

Overeenkomstig het advies over het rapport van Deputaten voor de Generale Kas voor Hulpbehoevende Kerken besluit de Synode:

- a. Deputaten hartelijk dank te zeggen voor hun zeer gewaardeerden arbeid;
- b. hun rapport met den Staat van Ontvangst en Uitgaaf geheel in de Acta op te nemen;
- c. er nogmaals bij de Kerken op aan te dringen, getrouw te zijn in het collecteeren en in het afdragen van $\frac{1}{3}$ der collecten aan den Quaestor van de Deputaten;
- d. wederom Deputaten te benoemen om deze belangrijke zaak te blijven behartigen en het mandaat van Amsterdam (zie Acta Art. 66) te vernieuwen.

Helmond. Overeenkomstig het advies betreffende J 2 van het Agendum besluit de Synode:

aan de Deputaten voor Hulpbehoevende Kerken c. a. op te dragen aan de Kerk van Helmond tot aan de volgende Generale Synode, indien de kas het eenigszins toelaat, jaarlijks de som van f 300.— uit te keeren, in de verwachting, dat de Kerk van Helmond krachtige pogingen in het werk zal stellen tot het verkrijgen van een eigen Dienaar des Woords.

Evangelisatie-arbeid
in Noord-Brabant
en Limburg

Ten aanzien van K 1 van het Agendum:

Verzoek van de Particuliere Synode van Noord-Brabant en Limburg: de Evangelisatie der Gereformeerde Kerken in Noord-Brabant en Limburg worde door de Generale Synode aan alle Gereformeerde Kerken aanbevolen als eene zaak van algemeene roeping en algemeen belang.

De Synode besluit overeenkomstig het advies der Commissie:

het verzoek van de Particuliere Synode van Noord-Brabant en Limburg in te willigen, overtuigd als zij is, dat de kleine Kerken in Noord-Brabant

en Limburg met hare geringe kracht overvloedig hebben gearbeid en daardoor reeds zooveel goeds tot uitbreiding van CHRISTUS' Kerk in het donkere Zuiden hebben tot stand gebracht.

In zake het schrijven van Ds E. Th. PLOOS VAN AMSTEL [Agendum J 3] besluit de Synode, overeenkomstig het advies van de Commissie, ook nu weer ZEerw. bij de Gereformeerde Kerken tot financiële steun aan te bevelen, aangezien naar haar oordeel in zijne positie nog geen gunstige wijziging is gekomen.

Ds E. Th. PLOOS VAN
AMSTEL.

ART. 33.

Het rapport van de Kerk van Utrecht over de pogingen om door tusschenkomst der plaatselijke Kerk in contact te komen met eene Gereformeerde gemeente, waar die aanwezig is [Agendum N 1], wordt voorgelezen door Ds GORIS [Bijlage X].

Contact met Geref.
Gemeenten

Vervolgens wordt door hem voorgelezen het advies der Commissie van voorbereiding te dezer zake.

Overeenkomstig dit advies wordt besloten:

- a. den Kerkeraad van Utrecht te danken voor zijnen veeljarigen arbeid voor deze zaak;
- b. en, hoezeer betreurende het luttel resultaat der pogingen van de Gereformeerde Kerken tot nu toe, overeenkomstig het advies van den Kerkeraad van Utrecht, deze pogingen van wege de Generale Synode voorloopig te staken; maar aan de Kerken aan te bevelen, den weg, in de circulaire van Utrecht (Mei 1912) aanbevolen, plaatselijk niet uit het oog te verliezen.

ART. 34.

Het advies van de Commissie van voorbereiding ten aanzien van de voorstellen welke betrekking hebben op herziening van de Bijbel-vertaling [Agendum B 1 en 2] wordt voorgelezen door den rapporteur Prof. Dr GROSHEIDE [Bijlage XI].

Herziening
Bijbelvertaling

Na bespreking van dit advies wordt op voorstel van den Praeses besloten, eene Commissie van 7 leden te benoemen om aangaande bovengenoemde voorstellen de volgende Synode van advies te dienen, met opdracht om haar rapport een half jaar te voren ter kennis van de Kerken te brengen.

ART. 35.

Het rapport van Deputaten voor de geestelijke belangen van de Gereformeerden in Argentinië [Agendum M 9] wordt voorgelezen door Ds L. KUIPER, rapporteur van de Commissie van voorbereiding te dezer zake [Bijlage XII].

Gereformeerden in
Argentinië.

Eenzoo het advies van de Commissie.

In de conclusiën der Commissie wordt eenige verduidelijking en aanvulling aangebracht, waarna overeenkomstig het advies besloten wordt:

- a. den Deputaten dank te brengen voor hunnen arbeid en hun rapport als Bijlage in de Acta op te nemen;

- b. opnieuw Deputaten te benoemen om deze groeiende maar altoos nog zwakke Kerken te dienen met advies, en haar finantieelen steun te bieden;
- c. deze Deputaten te machtigen om nogmaals de Kerken in Nederland op te wekken, door het houden eener collecte hen in staat te stellen, deze geldelijke hulpe te verleenen;
- d. hun op te dragen inzake het door de Argentijnsche Kerken begeerde nadere verband met de Nederlandsche Gereformeerde Kerken de e.v. Generale Synode van advies te dienen, na correspondentie met de Deputaten der Synode van de Christelijk Gereformeerde Kerk in Noord-Amerika.

ART. 36.

Correspondentie over
onderscheidene
zaken met Geref.
buiten ons kerk-
verband.

Door Ds GORIS wordt voorgelezen het advies der Commissie van voorbereiding in zake het voorstel der Particuliere Synode van Zeeland [Agendum N 2], luidende:

de Generale Synode der Gereformeerde Kerken van 1914 correspondeerde met de Generale Synode der Gereformeerde Gemeenten, met de Generale Synode der Christelijk-Gereformeerde Kerk, met het Hoofdbestuur van den Gereformeerden Bond en met het Hoofdbestuur der Confessioneele Vereeniging, en legde aan deze genoemde groepen de vraag voor, of zij met ons willen saamkomen, ten einde te beraadslagen over de volgende punten: herziening der Geloofsbelijdenis, herziening der Statenvertaling, Evangelisatie, herstel van recht en opheffing van het Koninklijk Besluit van 1816. Wat de herziening der Geloofsbelijdenis en der Statenvertaling betreft, worde hiertoe ook het oordeel en de medewerking van de Buitenlandsche Gereformeerde Kerken gevraagd.

De Commissie spreekt uit, gaarne te waardeeren de goede bedoeling, die uit het voorstel van Zeeland spreekt: om de eenheid der Gereformeerden in ons land zooveel mogelijk te handhaven;

maar meent toch de Synode *te moeten ontraden op dit voorstel*, zooals het hier ligt, *in te gaan*, op de volgende gronden:

- 1o. dat de verschillende onderwerpen, die in het voorstel van de Zeeuwsche Synode als punten worden opgenoemd voor het Agendum voor zulk een te houden samenkomst, òf nog niet langs kerkelijken weg bij onze eigen Synode zijn aanhangig gemaakt, òf, voorzoover dit wèl geschied is — zooals met de herziening der Statenvertaling —, nog een onderwerp van onderzoek bij onze Synode uitmaken, weshalve het geheel praematuur zou wezen, thans reeds een beslissing te nemen over de vraag: òf en op welke wijze, bij een eventueele behandeling dezer punten, samenwerking met andere Gereformeerde Kerken of andere groepen van Gereformeerde belijders zou behooren gezocht te worden;
- 2o. dat, ook afgezien van dit formeele bezwaar, naar het oordeel Uwer Commissie een verzoek, tot de in dit voorstel genoemde Synodes en Hoofdbesturen van vereenigingen in ons vaderland gericht om gemeenschappelijk met onze Synode te beraadslagen over deze punten, geen de minste kans op inwilliging zou hebben, gezien met name de

houding, die de bedoelde Synodes tegenover onze Kerken aannemen; als een feitelijke erkenning zou kunnen worden opgevat van het rechtmatig bestaan dezer Kerken; en bovendien, wat de Gereformeerde broeders in de Hervormde Kerk betreft, tot geen afdoend resultaat kan leiden, omdat genoemde Hoofdbesturen geen het minste kerkelijk mandaat hebben om namens deze broeders te handelen.

De zinsnede: „als een feitelijke erkenning zou kunnen worden opgevat van het rechtmatig bestaan dezer Kerken”, geeft aanleiding tot eenige gedachtenwisseling. Na hoofdelijke stemming over het behouden van deze zinsnede in de conclusie, wordt het advies der Commissie onveranderd aanvaard.

ART. 37.

De Praeses stelt alsnu aan de orde het advies van de Commissie van voorbereiding omtrent het voorstel van den Kerkeraad van Amsterdam [Agendum Q 7], luidende:

Voorstel-Amsterdam
met betrekking tot
den nood der tijden.

De Raad der Gereformeerde kerk van Amsterdam dringt er bij de Gereformeerde Kerken, in Generale Synode te 's Gravenhage samenkomende, op aan, dat zij

- 1o. als Kerken van Christus een publiek woord van getuigenis en vermaning in den nood dezer tijden tot de Christenvolken van Europa doen uitgaan; en
- 2o. dat zij andere Christelijke Kerken in de wereld opwekken, ook harerzijds als Christelijke Kerken een woord voor de volken te doen hooren.

Een 26-tal adhaesie-betuigingen met dit voorstel zijn eveneens in handen dezer Commissie gesteld [Agendum Q 8—24, 26—34].

Het advies dezer Commissie wordt voorgelezen door den rapporteur Ds HUISMANS.

De bespreking van dit advies is op het uur, voor de sluiting der zitting vastgesteld, nog niet ten einde.

Aan de Commissie wordt opgedragen, het gehoorde te overwegen, terwijl aan hare prudentie wordt overgelaten, of zij ook dienovereenkomstig hare conclusiën wenschte te amendeeren.

ART. 38.

De Praeses sluit de zitting.

Zitting van Vrijdag 30 October 1914.

ART. 39.

Appel-nominaal. De Praeses opent de vergadering en houdt appel-nominaal. Alle leden zijn tegenwoordig.

ART. 40.

De notulen van de vorige zitting worden voorgelezen en vastgesteld.

ART. 41.

Antwoord namens Hare Majesteit de Koningin. In antwoord op het gisteren verzonden telegram van hulde aan hare Majesteit de Koningin is het volgende telegram ontvangen:

Dr DE MOOR, Voorzitter Synode Gereformeerde Kerken in Nederland, 's Gravenhage.

Hare Majesteit draagt mij op U allen dank te zeggen voor aangeboden hulde.

Adjutant HOOFT GRAAFLAND.

Dankbetuiging namens Dr A. KUYPER Sr. Ds VAN SCHELVEN brengt den dank over van zijne Excellentie Dr KUYPER voor den gelukwensch, hem gisteren door de vergadering gezonden.

ART. 42.

De Praeses deelt mede, dat nog is ingekomen eene adhaesie-betuiging met het voorstel, in het Agendum vermeld sub Q 7, welke als Q 32 op het Agendum wordt gebracht.

ART. 43.

Zendingsblad en Zendingkalender.

Daarna ontvangt Ds RENKEMA het woord, die, rapport uitbrengende over punt F 1 [Bijlage XIII], warmen dank brengt, met volle instemming van de Synode, aan Dr HANIA, den Scriba van Deputaten der Generale Synode voor de Zending, voor al den arbeid, door hem verricht tot de opstelling van het rapport der genoemde Deputaten.

Verder leest hij het advies [Bijlage XIV] voor van de Commissie tot voorbereiding in zake Zendingrapport, hoofd 12 en voorstel 7.

Overeenkomstig het voorstel van de Commissie besluit de Synode:

- a. aan Deputaten, bijzonderlijk aan de Redactie: Ds H. DIJKSTRA en Ds H. HOEKSTRA, en aan de Commissie van Contrôle en uitgave van het Zendingblad: Ds W. BREUKELAAR en Ds W. B. RENKEMA, haren dank voor dezen omvangrijken arbeid te betuigen en hen voor hun beheer in dezen te déchargeeren;
- b. aan de nieuw te benoemen Deputaten, of zoo noodig aan de broeders, die de loopende zaken regelen, op te dragen, voor de verdere uitgave van het Zendingblad te zorgen.

ART. 44.

Ds RENKEMA leest voor het rapport van de Classis 's Gravenhage, over hare „Buitenkerken” te Batavia en Soerabaia [Agendum M 1, Bijlage XV], daarna het advies [Bijlage XVI] van de Commissie van voorbereiding. Batavia en Soerabaia.

Overeenkomstig haar voorstel wordt besloten: de Classis 's Gravenhage hartelijk dank te zeggen voor de indiening van het Rapport en voor al de werkzaamheden, die door haar in het belang van de Buitenkerken van Batavia en Soerabaia zijn verricht.

ART. 45.

Prof. JAEGER van Emden spreekt als mede-afgevaardigde van „die Altreformirten Gemeinde in der Grafschaft Bentheim und Oost-Friesland” de Synode toe [Bijlage XVII] en wordt beantwoord door Prof. BAVINCK. Daarna doet de Praeses voorlezing van een schrijven, ingekomen bij Deputaten voor de Correspondentie met de Buitenlandsche Kerken, van een afgevaardigde der Presbyterian Church of England, vermeldende dat hij van de reis naar ons land af moet zien, wijl „the risks of the sea are great” [Bijlage XVIII]. De Synode besluit, dat de rede van Prof. JAEGER in de Acta zal worden opgenomen. Toespraak van Prof JAEGER.

Schrijven van Rev. D. JENKINS.

ART. 46.

Het advies van de Commissie van voorbereiding in zake H 6 [Bijlage XIX] wordt voorgelezen door den rapporteur Ouderling LEENSTRA. Protest van den Kerkeraad te Serooskerke (W).

Overeenkomstig haar advies [Bijlage XX] wordt besloten:

- a. het protest van den Kerkeraad der Geref. Kerk te Serooskerke niet te aanvaarden;
- b. van dit besluit kennis te geven aan de Kerk van Serooskerke, aan de Classis Middelburg en aan de Particuliere Synode van Zeeland.

ART. 47.

Het advies van de Commissie van voorbereiding in zake F 9 [Bijlage XXI] wordt voorgelezen door den rapporteur Ds MIEDEMA [Bijlage XXII]. Zending onder de Joden.

Overeenkomstig haar voorstel wordt besloten:

1. een contract aan te gaan tusschen de Gereformeerde Kerken in Nederland en de Gereformeerde Kerk van 's Gravenhage volgens het hierbij gevoegd Concept, met deze wijziging, dat Art. 5 alinea 2 van af de woorden: „alsmede de kosten” aldus gelezen worden: „de Kerk van 's Gravenhage wordt, zoolang en in zooverre de Kerkeraad oordeelt dit niet gedeeltelijk voor zijne rekening te kunnen nemen, door de gezamenlijke Kerken gesteund hoogstens tot een bedrag zoo groot als het salaris of pensioen bedraagt, dat den Missionnairen Dienaar toekomt naar de bepalingen van de Kerk van 's Gravenhage, geldende voor de andere Dienaren des Woords”.

Mochten tegen deze wijziging bij de Kerk van 's Gravenhage zoodanige bezwaren blijken te bestaan, dat de samenwerking hierop zou kunnen

- afstuiten, dan wordt den te benoemen Deputaten voor de Zending onder de Joden volmacht gegeven overeenkomstig de in het Concept opgenomen redactie met de Kerk van 's Gravenhage de overeenkomst aan te gaan, met dien verstande, dat in deze overeenkomst nog dient te worden uitgedrukt, dat de samenwerking op dezen voet gelden zal, zoolang deze te beroepen Dienaar voor dezen arbeid aan de Kerk van 's Gravenhage zal verbonden zijn, zonder daarmee uit te spreken, dat dezesamenwerking niet met een anderen Dienaar zou kunnen worden voortgezet;
2. hare goedkeuring te hechten aan al den overigen arbeid der Deputaten voor de Zending onder de Joden met dankzegging voor den door hen verrichten arbeid;
 3. al de Kerken te verzoeken jaarlijks ééne collecte (liefst op het Kerstfeest) te houden voor de Zending onder de Joden, en die door de Classes te doen innen;
 4. voor de Zending onder de Joden wederom 5 Deputaten te benoemen;
 5. aan deze Deputaten op te dragen:
 - a. verder met de Kerk van 's Gravenhage te handelen; tot de beroeping van Br. J. VAN NES hunne medewerking te verleenen en voorts alles uit te voeren, wat in het Contract is bepaald;
 - b. den arbeid van bestaande Zending-comité's, die uitgaan van een Kerkeraad, te steunen;
 - c. de oprichting van zulke Comité's, waar zij nog niet gevonden worden, te bevorderen;
 - d. door geschriften en spreekbeurten de zaak van de Zending onder de Joden bij den voortduur in onze Kerken te bepleiten.

ART. 48.

Finantieele aangelegenheden van de Zending onder de Joden.

Namens dezelfde Commissie doet Ds W. BREUKELAAR voorlezing van het rapport [Bijlage XXIII] in zake de finantiën van de Zending onder de Joden. Naar aanleiding van het gehoorde vragen eenige leden, of er genoegzame gronden zijn voor het reeds aangenomen voorstel, „dat de Synode al de Kerken verzoeke jaarlijks ééne collecte (liefst op het Kerstfeest) te houden voor de Zending onder de Joden en die door de Classes te doen innen”. In de discussie, die zich daarop ontspint, wordt ook de gedachte uitgesproken, dat de Synode, alvorens zij omtrent de voorstellen van de Commissie van voorbereiding in zake de Zending onder de Joden had kunnen besluiten, het rapport met betrekking tot de finantiën dezer Zending had moeten hooren, waartegen word opgemerkt, dat het finantieele rapport niet in de eerste, maar in de tweede plaats moet komen. Ook wordt geconstateerd, dat deze Zending, hoe gunstig hare finantiën ook schijnen, dringend de gevraagde collecte noodig heeft. Als gevolg van deze discussie wordt den Deputaten aanbevolen, voor den vervolge in hun rapport aan de Synode ook een overzicht te geven van de finantiën. Na deze bespreking wordt overeenkomstig het voorstel der Commissie besloten:

Onder dankbetuiging voor het onder hunne leiding gevoerde beheer de Deputaten voor de Zending onder de Joden te déchargeeren.

ART. 49.

Het advies [Bijlage XXIV] der Commissie van voorbereiding inzake F 1, Zendinge Kerken. Zendingsrapport, hoofd 3, 4, 5, 7, 8, 9 wordt voorgelezen door den rapporteur Dr J. HANIA en overeenkomstig haar voorstel besloten:

de Synode keurt de handelingen harer Deputaten voor de Zending in betrekking tot de Zendinge Kerken van Rotterdam c.a., van Delft c.a., van Amsterdam c.a., van Middelburg (A) c.a., van Utrecht c.a. en tot de Kerken, die de Zending op Soemba behartigen, goed.

ART. 50.

Dr J. HANIA leest van dezelfde Commissie voor het advies [Bijlage XXV] inzake F 1, Zendingsrapport, voorstel 26. Loopende zaken
der Zending.

Overeenkomstig haar voorstel besluit de Synode:

1. Voor het regelen van „de loopende zaken” der Zending totdat de nieuw te benoemen Deputaten hebben vergaderd, worden benoemd de Broeders: Ds H. DIJKSTRA, Ds J. D. VAN DER MUNNIK, Ds W. BREUKELAAR en Dr J. HANIA; en
2. voor het afdoen van missionaire zaken, die na het sluiten van *deze* Synode niet kunnen wachten tot de e.v. Synode, worden de nieuw te benoemen Deputaten voor de Zending onder Heidenen en Mohammedanen benoemd, mits:
 - a. deze zaken betrekking hebben op de Zending onder Heidenen en Mohammedanen;
 - b. deze zaken niet behooren te worden afgedaan door eenige Zendinge Kerk; en
 - c. onder nadere goedkeuring der volgende Generale Synode.

ART. 51.

Verder doet dezelfde rapporteur voorlezing van het advies [Bijlage XXVI] der Commissie van voorbereiding in zake F 1, Zendingsrapport, hoofd 15. Bijwonen van
Conferenties.

Overeenkomstig haar voorstel wordt besloten:

1. de Synode keurt de handelingen harer Deputaten voor de Zending in zake de bijwoning van conferenties, enz. goed; en
2. zij laat deze aangelegenheid — onder voorwaarde dat dezelfde zuinigheid betracht worde als in de jaren 1911—1914 — in de komende drie jaren weer over aan de wijsheid der nieuw te benoemen Deputaten.

ART. 52.

Dan leest Dr HANIA voor het advies [Bijlage XXVII] dezer zelfde Commissie met betrekking tot F 1, Zendingsrapport, voorstel 4 bis. Mevr. de Wed.
HUYSING.

Overeenkomstig haar voorstel wordt besloten:

1. Mevrouw de Wed. HUYSING zal *definitief* uit de Generale Kas ontvangen wat zij tot nu toe ontving, zoolang zij weduwe is en met dien verstande, dat wanneer zij een werkkring vindt, waaraan een genoegzaam inkomen

verbonden is, of ophoudt tot eene van de Gereformeerde Kerken in Nederland te behooren, of onverhoopt door Kerkelijke censuur mocht worden getroffen, de e.k. Generale Synode, of wanneer deze in dat jaar niet meer vergadert, hare Generale Deputaten voor de Zending onder Heidenen en Mohammedanen zullen beslissen, of en in hoeverre het recht op pensioen zal blijven.

2. Haar zal hiervan namens de Synode mededeeling worden gedaan.

ART. 53.

Verzoek van D. BRIL
te Gramsbergen.

DS VAN DEN BRINK leest voor het advies [Bijlage XXVIII] der Commissie van voorbereiding in zake H 18.

Overeenkomstig het voorstel dezer Commissie besluit de Synode:
aan de Kerk van Lutten te adviseeren toestemming te verleen en aan het geheele gezin van Br. D. BRIL tot de Kerk van Gramsbergen te behooren;
en van bovenstaande conclusie kennis te geven aan Br. D. BRIL te Gramsbergen, de Kerkeraden van Lutten en Gramsbergen en de Particuliere Synode van Overijssel.

ART. 54.

F. J. DE GROOT
te Voorburg.

Dezelfde rapporteur leest voor het advies [Bijlage XXIX] der Commissie van voorbereiding in zake H 21.

Overeenkomstig haar voorstel besluit de Synode:
de Generale Synode, vergaderd te 's Gravenhage 26 October 1914 en volgende dagen, kennis nemend van het verzoek der Classis 's Gravenhage betreffende de kerkelijke positie van den vroegeren Dienaar des Woords van Ridderkerk, den heer E. J. DE GROOT,
van oordeel, dat het niet op haar weg ligt zelve maatregelen te nemen als genoemde Classis van haar vraagt,
adviseert aan de Classis 's Gravenhage, aan de Kerken mededeeling te doen van het door haar geconstateerd feit, dat alle band tusschen den heer E. J. DE GROOT en de Gereformeerde Kerken in Nederland geheel verbroken is en deze mitsdien ook het recht tot de Bediening des Woords heeft verloren, en dit ook den heer E. J. DE GROOT mede te deelen.

ART. 55.

Op voorstel der Commissie van voorbereiding in zake D 2—12 bis, besluit de Synode het advies dezer Commissie, voorgelezen door haar rapporteur Prof. Dr BAVINCK, te doen drukken en uitdeelen, opdat deze aangelegenheid Dinsdag 2 November aan de orde kan worden gesteld.

ART. 56.

Bezwaarschrift van
H. VAN HAERINGEN
te Dedemsvaart

Ouderling Prof. Dr BOUWMAN doet voorlezing van het advies [Bijlage XXX] der Commissie van voorbereiding in zake H 9.

Overeenkomstig haar voorstel wordt besloten:
dat de Synode uitspreekt als haar oordeel, dat de bezwaren van br. VAN HAERINGEN tegen het besluit van de Provinciale Synode van Overijssel niet in Gods Woord gegrond zijn.

De Synode zal hiervan kennis geven aan broeder VAN HAERINGEN, aan den Kerkeraad van Dedemsvaart, aan de Classis Ommen en aan de Particuliere Synode van Overijssel.

ART. 57.

Het advies [Bijlage XXXI] van de Commissie in zake H 3 wordt eveneens door Ouderling Prof. Dr BOUWMAN voorgelezen.

Bezwaarschrift van
A. VAN DER NAGEL Jr.
te Rotterdam

Overeenkomstig haar voorstel spreekt de Synode als haar oordeel uit:

- a. dat het formeel juist is, dat Broeder VAN DER NAGEL Sr noch in 1893, noch in 1895 voor zijne benoeming tot Ouderling heeft bedankt, zooals in de Gereformeerde Kerkbode van Rotterdam 2 Maart 1893 was opgenomen;
- b. dat het echter wel te verstaan is, dat de Kerkeraad van Rotterdam B zoowel in 1893 als in 1895 oordeelde, dat Broeder A. VAN DER NAGEL Sr de benoeming tot Ouderling niet wenschte aan te nemen, daar naar des Kerkerads meening aan de door Br. VAN DER NAGEL gestelde voorwaarde, dat hij vooraf antwoord begeerde op zijn schrijven van 2 Maart 1892, reeds was voldaan door het zenden van eene Commissie op 14 Maart 1892.

De Synode zal van dit besluit kennis geven aan den requestrant, en den Kerkeraad van Rotterdam verzoeken deze conclusie, namens de Synode, op te nemen in de Gereformeerde Kerkbode van Rotterdam.

ART. 58.

Prof. Dr RIDDERBOS doet voorlezing van het advies [Bijlage XXXII] der Commissie van voorbereiding in zake H 14.

Bezwaarschrift van
J. MODDEJONGE en
D. TEN BRINKE.

Overeenkomstig haar voorstel besluit de Synode tot het navolgende:

De Synode, overwegende, dat in de bezwaarschriften van de broeders J. MODDEJONGE en D. TEN BRINKE, gedateerd 13 Juli 1914, geene nieuwe feiten worden aangevoerd, besluit:

1. zich te houden aan de beslissing, in deze zaak genomen door de Generale Synode van 1911;
2. van dit besluit met de overweging kennis te geven aan de bezwaarden (aan het adres van broeder J. MODDEJONGE), aan de Particuliere Synode van Overijssel, de Classis Ommen en den Kerkeraad te Den Ham.

ART. 59.

Ds W. BREUKELAAR doet voorlezing van het advies [Bijlage XXXIII] der Commissie van voorbereiding in zake F 1, Zendingsrapport, hoofd 11 (A), voorstel 14b.

Keucheniusset ool.

Overeenkomstig haar voorstel wordt besloten:

1. goedkeuring te hechten aan de handelingen der Deputaten voor de Zending in zake de „Keuchenius-School”;

2. met dank voldoening te betuigen over den arbeid van de B.B. D. KOELEWIJN en K. DIJKEMA;
 3. dank te zeggen aan de Algemeene Vergadering en den Raad van Toezicht voor hunnen arbeid in het belang der Keuchenius-School;
 4. de Deputaten voor de Zending te déchargeeren voor de door hen goedgekeurde rekeningen en verantwoordingen betreffende de Keuchenius-School;
 5. aan de te benoemen Deputaten voor de Zending op te dragen, nader te onderzoeken en te overwegen of de uitzending van een derden Europeeschen onderwijzer noodzakelijk is en ook finantieel uitvoerbaar, en bijaldien hun dit blijkt tot de benoeming, installeering en uitzending over te gaan.
- Uitzending van een
derden onderwijzer.

ART. 60.

Buitenlandsch verlof
aan Br. D. KOELEWIJN. Ds W. BREUKELAAR doet voorlezing van het advies [Bijlage XXXIV] der zelfde Commissie in zake F 1, Zendingsrapport, voorstel 15.

Overeenkomstig haar voorstel besluit de Synode:

- a. aan het verzoek van Br. D. KOELEWIJN te voldoen door hem toe te staan een buitenlandsch verlof van één jaar, welk verlof alleen kan worden verlengd als de omstandigheden dit eischen, ter beoordeeling van de Deputaten der Generale Synode voor de Zending;
- b. aan de te benoemen Deputaten voor de Zending op te dragen, dit ten spoedigste aan Br. D. KOELEWIJN te berichten.

ART. 61.

Opleidingsschool
tot vorming van
helpers bij den Dienst
des Woords. Nog geschiedt voorlezing door denzelfden rapporteur van het rapport [Bijlage XXXV] der Commissie van voorbereiding in zake F 1, Zendingsrapport, hoofd 11 (B).

Overeenkomstig haar voorstel besluit de Synode:

1. goed te keuren de handelingen der Deputaten voor de Zending in zake de „Opleidingsschool”;
2. dankbare waardeering uit te spreken voor den arbeid van de B.B. D. BAKKER en J. ZUIDEMA;
3. dank te betuigen aan de Algemeene Vergadering van den Raad van Toezicht voor hunnen arbeid in het belang der Opleidingsschool;
4. bijzondere voldoening uit te spreken over het feit, dat onder de bekwame leiding van Br J. ZUIDEMA de oprichting der gebouwen is tot stand gebracht voor een prijs, aanmerkelijk lager dan de raming der kosten aanwees;
5. de Deputaten voor de Zending te déchargeeren voor de door hen goedgekeurde rekeningen en verantwoordingen betreffende de Opleidingsschool.

ART. 62.

Salarissen en
pensioenen van de
leeraren der
opleidingsscholen. Verder doet Ds W. BREUKELAAR voorlezing van het advies [Bijlage XXXVI] der Commissie van voorbereiding in zake F 1, Zendingsrapport, voorstel 24, annex Bijlage VII.

Overeenkomstig haar voorstel besluit de Synode:

1. Voor den Docent der Opleidingsschool zal als regeling gelden:
 - a. een diensttractement van *f* 3600 per jaar + vrije woning of vergoeding van woninghuur;
 - b. een verhooging van *f* 300 na vijfjarigen dienst;
 - c. *f* 100 per jaar voor elk onmondig kind, dat niet in eigen onderhoud kan voorzien;
 - d. verlofstraktement volgens de reeds geldende bepalingen;
 - e. pensioen met *f* 400 per jaar verhoogd — ook voor zijn eventueele weduwe — boven wat thans in uitzicht is gesteld.
2. Voor den leeraar der Opleidingsschool zal als regeling gelden:
 - a. een diensttractement van *f* 2400 per jaar + vrije woning of vergoeding van woninghuur;
 - b. *f* 300 verhooging na vijfjarigen dienst, de dienstjaren aan de Keuchenius-School meegerekend;
 - c. *f* 100 per jaar voor elk onmondig kind, dat niet in eigen onderhoud kan voorzien;
 - d. verlofstraktement volgens de reeds geldende bepalingen;
 - e. pensioen zooals zal worden bepaald, wanneer over de toetreding van Br. J. ZUIDEMA tot de Gouvernements-pensioenregeling zal zijn beslist, waarbij echter in geen geval vermindering van reeds verkregen rechten zal plaats hebben.
3. Voor den Directeur der Keuchenius-School zal als regeling gelden:
 - a. een dienstsalaris van *f* 3300 per jaar + vrije woning of vergoeding van woninghuur;
 - b. *f* 300 voor het bezit der acten voor Maleisch, Land- en volkenkunde en voor Javaansch;
 - c. *f* 300 verhooging na vijfjarigen dienst;
 - d. *f* 100 per jaar voor elk onmondig kind, dat niet in eigen onderhoud kan voorzien;
 - e. verlofstraktement volgens de reeds geldende bepalingen.
4. Voor een Europeesch Leeraar aan de Keuchenius School zal als regeling gelden:
 - a. een dienstsalaris van *f* 2700 per jaar + vrije woning of vergoeding van woninghuur;
 - b. *f* 300 per jaar voor het bezit der acten voor Maleisch, Land- en volkenkunde en voor Javaansch;
 - c. *f* 300 verhooging na vijfjarigen dienst;
 - d. *f* 100 per jaar voor elk onmondig kind, dat niet in eigen onderhoud kan voorzien;
 - e. verlofstraktement volgens de reeds geldende bepalingen.
5. Directeur en Leeraren der Keuchenius-School zijn verplicht, toe te treden tot de Gouvernements-pensioenregeling en daarvoor zelf de premie te betalen, met dien verstande evenwel, dat de Generale Kas voor hen betaalt de verschuldigde premies voor den tijd in den dienst der Zending doorgebracht tot op den datum van het in werking-treden van deze regeling, en dat bij eventueele pensioneerig het Gouvernements-pensioen, indien dit lager mocht zijn dan het bedrag

waarop men, volgens de instructie bij de benoeming, gerechtigd was, zal worden aangevuld tot dit bedrag.

6. De sub 1 tot 5 genoemde bepalingen zullen geacht worden te zijn ingegaan den 1 Juli 1914.
7. Aan de te benoemen Deputaten voor de Zending wordt opgedragen, aan al de hierbij betrokken Broeders van de sub 1 tot 6 genoemde besluiten kennis te geven en voor de uitvoering daarvan zorg te dragen.

ART. 63.

School voor voortgezet onderwijs (opleiding van helpers voor den medischen dienst).

Ten slotte doet Ds W. BREUKELAAR voorlezing van het advies [Bijlage XXXVII] der zelfde Commissie in zake F 1. Zendingsrapport, hoofd 11 (C).

Overeenkomstig haar voorstel besluit de Synode:

1. goed te keuren de overlegging van de vastgestelde regeling voor de School voor voortgezet onderwijs;
2. instemming te betuigen met de wijze, waarop voor de huisvesting van deze School is gezorgd;
3. dank uit te spreken aan de Algemeene Vergadering, den Directeur der Keucheniuschool, Br. J. ZUIDEMA en het onderwijzend personeel voor hun arbeid;
4. de Deputaten voor de Zending te déchargeeren voor wat door hen in zake deze School is verricht.

ART. 64.

Publiciteit in tuchtzaken.

Prof. Dr GROSHEIDE doet voorlezing van het advies [Bijlage XXXVIII] der Commissie van voorbereiding in zake Q 6.

Overeenkomstig haar voorstel neemt de Synode het volgende besluit:

De Generale Synode der Gereformeerde Kerken in Nederland, vergaderd te 's Gravenhage October 1914, betuigt gaarne haar instemming met den wensch der Particuliere Synode van Noord-Brabant en Limburg in zake het zoo weinig mogelijk publiek maken van tuchtzaken, doch meent niet, dat het noodig is in dezen bijzondere maatregelen te nemen.

ART. 65.

Huishoudelijke uitgaven van Dep. voor de Zending.

Ouderling PAUW doet voorlezing van het advies [Bijlage XXXIX] der Commissie van voorbereiding in zake F 1, Zendingsrapport, hoofd 16, sub 6.

Overeenkomstig haar voorstel besluit de Synode de rekening en verantwoording der Deputaten goed te keuren en hen met dankzegging te déchargeeren.

ART. 66.

Woning voor Br. J. P. ZUIDEMA.

Ds MEYERING doet voorlezing van het advies [Bijlage XL] der Commissie van voorbereiding in zake F 1, Zendingsrapport voorstel 14a.

Overeenkomstig haar voorstel besluit de Synode:

dat voor Br J. P. ZUIDEMA een eigen woning zal gebouwd worden, doch dat bij de uitvoering van dit besluit rekening zal worden gehouden met de tijdsomstandigheden, ter beoordeeling van de te benoemen Deputaten.

ART. 67.

Verder doet Ds MEYERING voorlezing van het advies [Bijlage XLI] dezer zelfde Commissie in zake F 1, Zendingsrapport, voorstel 21.

Kosten van de
Algem. Vergadering
Zendingsbibliotheek.

Overeenkomstig haar voorstel besluit de Synode:

- a. de handelingen van de Deputaten der vorige Synode in dezen goed te keuren;
- b. f 100 per jaar toe te staan ter bestrijding van de kosten der vergadering volgens Art. 15 Z. O.; en
- c. f 200 per jaar beschikbaar te stellen voor de Zendingsbibliotheek op Java.

ART. 68.

Prof. Dr SILLEVIS SMITT doet voorlezing van het advies [Bijlage XLII en XLIIa] der Commissie van voorbereiding in zake M 2a en M 19.

Bezwaarschrift van
de Gereformeerde
Kerk te Batavia en
schrijven van Classis
's Gravenhage
dienaangaande.

Overeenkomstig haar voorstel neemt de Synode de volgende beslissing: de Synode der Gereformeerde Kerken, vergaderd te 's-Hage, 27 October en volgende dagen, kennis genomen hebbende van het bezwaarschrift van de Kerk van Batavia tegen het besluit der Synode van Zwolle Art. 77 sub 6;

overwegende, dat de regeling in zake Br. TIEMERSMA als een geheel speciaal geval moet worden beschouwd, waarin de Synode heeft gehandeld uitsluitend ten gerieve van de Kerken in Indië en bepaaldelijk van de Kerk van Batavia, die met het oog op het Maleische deel der gemeente een voorziening behoeft, die hier te lande niet bestaat, zoodat voor een beroepbaarstelling van Br. TIEMERSMA in de Kerken hier te lande geen oorzaak zou zijn geweest;

overwegende, dat deze speciale regeling wel opzicht heeft op een werkring, onderscheiden van den werkring der Dienaren hier te lande, maar in het allermindst niet op een rang, van den rang van eenigen Dienaar, wáár ook, onderscheiden, waardoor Br. TIEMERSMA in eer of naam beneden zijn mede-dienaren zou staan;

overwegende, dat diensvolgens van een schending der gelijkheid onder de Dienaren des Woords naar Art. 17 der Kerkenorde geen sprake is, noch ook van heerschappij-voering van de ééne Kerk of Dienaar over een andere Kerk of Dienaar, waartegen Art. 84 waakt;

besluit de regeling van Art. 77 der Synode van Zwolle, en dus ook wat sub 6 is opgenomen, te handhaven en hiervan mededeeling te doen aan de Kerk van Batavia en aan de Classis den Haag.

ART. 69.

Eveneens doet Prof. Dr SILLEVIS SMITT voorlezing van het advies [Bijlage XLIII] dezer zelfde Commissie in zake F 1, Zendingsrapport, hoofd 10.

Zendingsconsulaat.

Overeenkomstig haar voorstel besluit de Synode:

1. aan den Zendingsconsul vanwege de Synode schriftelijk dank te brengen voor de diensten aan de Zending der Gereformeerde Kerken bewezen;

2. aan de te benoemen Deputaten op te dragen, het verband met het Zendingconsulaat te bestendigen, en in zake een eventueele benoeming van een tweeden Consul te handelen gelijk hun voorkomt het meest in het belang der Gereformeerde Kerken te zijn.

ART. 70.

Deputaten naar Art. IV. Z.O. Nog doet Prof. Dr SILLEVIS SMITT voorlezing van het advies der Commissie van voorbereiding in zake F 8.

Overeenkomstig haar voorstel besluit de Synode aan Deputaten naar Art. IV Z.O. dank te zeggen voor hun arbeid, hun ingediend rapport [Bijlage XLIV] goed te keuren en in de Acta op te nemen, en hen te déchargeeren [Bijlage XLV].

ART. 71.

Zendingstentoonstelling. Ds VAN DER VEEN doet voorlezing van het advies [Bijlage XLVI] der Commissie van voorbereiding in zake F 1, Zendingrapport, hoofd 13, voorstel 8 en 18.

Overeenkomstig haar advies besluit de Synode:

aan de nieuw te benoemen Deputaten op te dragen, te dezer zake eene beslissing te nemen en hunne medewerking aan de voorbereiding eener Zendingstentoonstelling, indien de kosten daaraan verbonden niet al te groot zijn, te verlenen.

ART. 72.

Gemeente te Temanggoeng. Verder doet Ds VAN DER VEEN voorlezing van het advies [Bijlage XLVII] dezer zelfde Commissie in zake F 1, Zendingrapport, hoofd 14 (eerste gedeelte), voorstel 25.

Overeenkomstig haar advies besluit de Synode:

- a. voorloopig af te zien van de opneming der gemeente te Temanggoeng in het verband der Gereformeerde Kerken in Nederland;
- b. aan de nieuw te benoemen Deputaten op te dragen, om de volgende Generale Synode van nader advies te dienen, als blijken mocht dat de toestanden op kerkelijk gebied te Temanggoeng eene meer gunstige wending hebben genomen.

ART. 73.

Medewerking van Ds BAKKER aan eene herziening van de Javaansche Bijbelvertaling. Ds W. BREUKELAAR doet voorlezing van het advies [Bijlage XLVIII] der Commissie van voorbereiding in zake F 1, Zendingrapport, voorstel 16.

Overeenkomstig haar voorstel besluit de Synode:

1. bijzondere waardeering uit te spreken over het feit, dat Br. D. BAKKER is uitgenoodigd aan de herziening der Javaansche Bijbelvertaling mee te werken;
- in beginsel te besluiten, dat Br. D. BAKKER voor den tijd, dien hij voor dit belangrijk werk noodig zal hebben, verlichting van arbeid aan de Opleidingsschool zal ontvangen, doch onder voorwaarde, dat te dezer zake eene regeling kan worden getroffen, waarbij de opleiding van helpers bij den Dienst des Woords niet te zeer schade lijde, en billijke finantieele stipulatiën zijn gevonden;

3. aan de te benoemen Deputaten voor de Zending op te dragen:
- a. te dezer zake in nadere correspondentie te treden met Ds BAKKER en de Bizondere Vergadering van Dienaren des Woords op Midden-Java;
 - b. een definitieve toestemming van het verzoek te verleenen, indien naar hun oordeel de voorgestelde regeling voldoet aan de sub 2 genoemde voorwaarde.

ART. 74.

Nog doet Ds W. BREUKELAAR voorlezing van het advies [Bijlage XLIX] dezer zelfde Commissie in zake F 1, Zendingsrapport, voorstel 22. Internaat, verbonden
aan de
Keuchen usschool.

- Overeenkomstig haar advies besluit de Synode:
1. voldoening te betuigen over het feit, dat een in de practijk beter gebleken regeling der verzorging van het internaat der Keucheniuschool is gevonden;
 2. uit te spreken, dat de te benoemen Deputaten voor de Zending krachtens Art. 11 der Zendingsorde gemachtigd zijn, om, zoo zij dit in het belang der School noodig keuren, ook uitgaven voor het internaat toe te staan.

ART. 75.

Dr J. HANIA doet voorlezing van het advies [Bijlage L] der Commissie van voorbereiding in zake F 1, Zendingsrapport, voorstel 4. „Sommige plaatsen”.

- Overeenkomstig haar voorstel besluit de Synode:
1. aan te wijzen als „sommige plaatsen” naar Art. 2 der Zendingsorde: Tjilatjap, Maos, Soempioeh, Parakan, Salaman en Setjang; en
 2. dat zij daarbij echter ook weer uitspreekt wat in 1911 te Zwolle is bepaald, nl. dat eene Zendende Kerk in de e.k. 3 jaren desnoods en desgewenscht ook wel een ander gedeelte op het Zendings-terrein zou kunnen verkrijgen; reden, waarom zij de *definitieve* beslissing over de toekenning van eenig terrein tot de e.v. Synode opdraagt aan hare nieuw te benoemen Deputaten, die evenwel vóór hunne beslissing het advies zullen hebben in te winnen van de Algemeene Vergadering van Missionaire Arbeiders op Java.

ART. 76.

Prof. JAEGER neemt afscheid van de vergadering met het volgende schrijven: Afscheid van Prof.
JAEGER

Sehr geehrter Bruder Präses!

Da ich morgen gedenke nach Hause zu reisen, so werde ich nächste Woche der Synode nicht mehr beiwohnen.

Ich nehme daher mit diesen Worten von der geehrten Versammlung Abschied, indem ich der Synode für die freundliche Aufnahme danke und ihr auch für die ferneren Versammlungen des HERRN Segen wünsche.

Mein Collega Bruder Pastor UITTENHOUDT wird vielleicht nächste Woche noch hier sein.

Hochachtungsvoll und mit brüderlichen Grüßen und Segenwünschen:

JOH. JÄGER.

Dit schrijven, voorgelezen door den Praeses, wordt door dezen met een hartelijk woord ten afscheid beantwoord.

ART. 77.

Optreden van Prof. L. LINDEBOOM doet voorlezing van het advies [Bijlage LI] der
Studenten Commissie van voorbereiding in zake A 1—9.

Overeenkomstig haar voorstel wordt door de Synode uitgesproken:

- a. dat zij handhaaft het besluit van de Generale Synode te Amsterdam 1908, dat bevestigd is door de Synode te Zwolle 1911;
- b. dat zij ten zeerste afkeurt de handelwijze der Kerkeraden, die zich niet aan dat besluit hebben gehouden, en de Classes opwekt, er op toe te zien, dat voortaan al de Kerken in haar ressort zich wachten voor deze miskenning van wat door al de Kerken, in Generale Synode vergaderd, is goedgevonden en bepaald;
- c. dat voortaan de candidaat bij het praeparatoir examen ook moet overleggen een schriftelijke verklaring, dat door hem dit verbod na deze Synode niet is overtreden, bij gebreke waarvan de Classis zijn examen voor minstens drie maanden opschorten zal.

ART. 78.

Schrijven van Ds VAN DER MUNNIK doet voorlezing van het advies [Bijlage LII] der
Mej. M. DE COCK. Commissie van voorbereiding in zake D 19.

Overeenkomstig haar voorstel besluit de Synode:

De Synode machtigt het College van Curatoren der Theologische School om, na informatie bij de familie en met deze in overleg, ten behoeve van Mej. M. DE COCK te doen, wat in dit geval zal noodig en mogelijk blijken.

ART. 79.

Toelating van een Ds KOK doet voorlezing van het advies [Bijlage LIII] der Commissie van
voormalig Predikant der Chr. Geref. Kerk. voorbereiding in zake C 1.

Overeenkomstig haar voorstel wordt besloten

De Generale Synode oordeelt, dat in een geval als het onderhavige zulk een broeder kan worden toegelaten na onderzoek van de door hem overgelegde bewijzen in zake beroeping tot den Dienst, belijdenis en wandel, en na onderzoek van zijne kennis der Gereformeerde leer en kerkregeering door de Classis, gesteund door de Deputaten der Particuliere Synode.

ART. 80.

De zittingen der Synode worden verdaagd tot Dinsdag 3 November. De Praeses sluit de zitting.

Zitting van Dinsdag 3 November 1914

ART. 81.

De Praeses opent de zitting en houdt appel-nominaal, waaruit blijkt, dat Ouderling J. DONNER is vervangen door zijn secundus Ouderling A. GESCHIERE, Ouderling L. JAARSMA eveneens door zijn secundus Ouderling R. KUIPER, terwijl Ds A. DE GEUS ter vergadering gekomen is en alzoo diens Secundus Ds D. P. KOOPMANS niet meer aanwezig behoeft te zijn.

Appel-nominaal.

De drie broeders, die voor het eerst ter vergadering zijn, betuigen hunne instemming met de belijdenis door op verzoek van den Praeses op te staan van hun zitplaatsen.

ART. 82.

De notulen van de vorige zitting worden gelezen en gearresteerd.

ART. 83.

De Praeses doet mededeeling van eenige ingekomen stukken.

Mededeeling van eenige ingekomen stukken.

Naar aanleiding van een schrijven over het persverslag wordt besloten, dit voor eigen rekening der Synode te laten drukken en distribueeren.

Aanvulling van het Agendum

Een dankbetuiging van Mevr. de Wed. HUYSSING voor het te haren opzichte door de Synode genomen besluit wordt voor kennisgeving aangenomen.

Een schrijven van J. OFFRINGA te Uithuizermeeden wordt onder H 24 op het Agendum gebracht, en in handen gesteld van Prof. NOORDTJIZ en Dr HANIA, met verzoek om de Synode daarover te dienen van advies.

Een schrijven van Deputaten voor de hulpbehoevende Kerken van Zuid-Holland (Noordelijk gedeelte) wordt op het Agendum gebracht als J 4 en gesteld in handen van Commissie III. Evenzoo een rapport van Ds C. L. F. VAN SCHELVEN te Wageningen in zake de behartiging van de belangen der Nederlandsche Gereformeerden bij de Overheidspersonen in Duitschland [Agendum M 21].

Ook is ingekomen een adhaesie-betuiging van den Kerkeraad te Aalten met het voorstel van de Gereformeerde Kerk van Amsterdam, vermeld in het Agendum als Q 7 [Agendum Q 33]. In handen gesteld van Commissie V.

Het rapport van de Commissie van voorbereiding in zake het verleen van het promotierecht aan de Theologische School is gedrukt en aan de leden toegezonden [Bijlage LIV].

Een gedrukt advies met voorstel van Prof. LINDEBOOM terzelfder zake is aan de leden rondgedeeld [Bijlage LV].

Besloten wordt het rapport van de Commissie van voorbereiding in zake het voorstel van de Hoogleraren der Theologische School tot wijziging van een zinsnede in Art. 36 der Geloofsbelijdenis te laten drukken en aan de leden ronddelen.

ART. 84.

De Praeses stelt thans aan de orde de voorstellen betreffende het verleen van het promotierecht aan de Theologische School, met het

Promotie-recht aan de Theol. School.

rapport van de Commissie van voorbereiding te dezer zake en het advies van Prof LINDEBOOM.

In de ernstige bespreking van deze aangelegenheid wordt door onderscheidene broeders het woord gevoerd. Eerst door Prof. HOEKSTRA, Ds DONNER, Ds ELZENGA, Ouderling Dr BOUWMAN, Ds W. BREUKELAAR, Prof. Dr SILLEVIS SMITT, Prof. Dr H. H. KUYPER en den rapporteur Prof. Dr BAVINCK.

Laatstgenoemde dient een voorstel in van den volgenden inhoud:

de Synode der Gereformeerde Kerken,

kennis genomen hebbende van de voorstellen, bij haar ingekomen in zake het doctoraat aan de Theologische School,

overwegende de argumenten, die in het rapport der Commissie vóór en tegen kortelijk zijn samengevat,

gehoord de discussie,

besluit, aan het verzoek, vervat in de voorstellen der Particuliere Synode van Groningen en Drente, om n.l. aan de Theologische School het promotierecht te verleenen, niet te kunnen voldoen,

wijl 1°. de Synode der Gereformeerde Kerken, als zijnde eene kerkelijke vergadering, en geen wetenschappelijk college, de bevoegdheid mist, om zoodanig recht te verleenen.

en wijl 2°. de Theologische School, in haar kwaliteit als eigene inrichting der Kerken tot opleiding van Dienaren des Woords, ook blijkens het eenparig getuigenis der historie, op zoodanig recht geene aanspraak kan maken.

Dit voorstel wordt later overgenomen door Ds VAN SCHELVEN.

Vervolgens wordt het woord gevoerd door Prof. Dr A. KUYPER; daarna door Prof. LINDEBOOM, die ten slotte verklaart naar aanleiding van de gehoorde besprekingen zijn voorstel in te trekken, aangezien z. i. de Synode niet in staat is om eene bezonnen beslissing te nemen.

Daarna spreken Ds LANDWEHR, Prof. Dr RUTGERS en Oudl. Dr BOUWMAN. Laatstgenoemde dient een voorstel in van den volgenden inhoud:

de Generale Synode, het rapport der Commissie gelezen en de debatten gehoord hebbende;

het niet wenschelijk oordeelende, dat dit punt door eene onrijpe en onzuivere stemming beslist wordt;

besluit een vijftal Deputaten te benoemen met de opdracht:

de zaak van het doctoraat principiëel te onderzoeken en het resultaat van hunne besprekingen 6 maanden vóór de volgende Synode aan de Kerken te doen toekomen.

Alsnu voeren nog het woord Prof. Dr RIDDERBOS, Prof. Dr HOEKSTRA, Ds W. BREUKELAAR, Ds KOK, en de rapporteur der Commissie, alsmede Ds ELZENGA en de PRAESES.

Het voorstel van Oudl. Dr BOUWMAN wordt alsnu aan de beslissing der vergadering onderworpen. Nadat de praeadviseerende leden zich hoofd voor hoofd hebben verklaard, wordt het voorstel in hoofdelijke stemming gebracht en verworpen met 34 tegen 14 stemmen.

Daarna wordt het voorstel BAVINCK-VAN SCHELVEN aan het oordeel der vergadering onderworpen. Nadat de praeadviseerende leden hun stem

hebben uitgebracht, wordt het bij hoofdelijke stemming met 34 tegen 14 stemmen aangenomen.

Prof. LINDEBOOM verzoekt in de Acta te vermelden, dat hij zich van advies over laatstgenoemd voorstel heeft onthouden.

ART. 85.

De Praeses spreekt zijn blijdschap uit over den goeden toon, waarin de beraadslagingen over deze zoo ernstige aangelegenheid zijn gevoerd.

Daarna sluit hij de zitting op de gebruikelijke wijze.

Zitting van Woensdag 4 November 1914.

ART. 86.

De Praeses opent op de gewone wijze de vergadering en houdt appel- Appel-nominaal.
nominaal.

ART. 87.

De notulen der vorige zitting worden gelezen en vastgesteld.

ART. 88.

De Praeses deelt mede, dat alsnog per telegram is ingekomen eene Aanvulling van het Agendum.
adhaesie-betuiging met het voorstel-Amsterdam in zake den oorlog, van de Classis Workum, die nog als Q 34 op het Agendum wordt gebracht en ter fine van advies in handen wordt gesteld van de betrokken Commissie.

ART. 89.

Het rapport van de Commissie van voorbereiding in zake Q 3 van het Verbetering van Predikants- Tractementen.
Agendum [Bijlage LVI] wordt voorgelezen door Ouderling BREMMER [Bijlage LVII].

Overeenkomstig het advies besluit de Synode:

1. dank te zeggen aan Deputaten, die zich zoo uitnemend van hun taak hebben gekweten, en hun rapport in de Acta op te nemen;
2. andere Deputaten te benoemen met mandaat, aan alle Kerken opgave te vragen van het bedrag van hare Predikantstractementen met de daarbij behorende emolumenten en toelagen;
3. dat voor de verbetering van Predikantstractementen ook door deze Deputaten al datgene zal worden verricht, wat den ijver der Kerken kan opwekken om te doen wat naar den eisch van Gods Woord op dat terrein door haar behoort te worden gedaan;
4. om den Deputaten op te dragen op de eerstvolgende Generale Synode omtrent deze aangelegenheid te rapporteeren.

ART. 90.

Grensregeling Hoek
van Holland en
's Gravenzande.

Dezelfde broeder leest het rapport van de Commissie van voorbereiding [Bijlage LVIII] in zake Q 4 van het Agendum:

Verzoek van de Particuliere Synode van Zuid-Holland (Zuidelijk gedeelte):
de Generale Synode hechte hare goedkeuring aan eene overeenkomst der Gereformeerde Kerk van Hoek van Holland met die van 's Gravenzande om van 1 October 1914 af als grenzen van beide Kerken te doen gelden de thans door de toevoeging van Hoek van Holland aan Rotterdam bij de wet geregelde burgerlijke grenzen.

Overeenkomstig het advies besluit de Synode:

1. de overeenkomst van de Gereformeerde Kerk van Hoek van Holland met die van 's Gravenzande goed te keuren;
2. daarvan kennis te geven aan beide Kerken, en aan de Particuliere Synoden van Zuid-Holland (Noordelijk gedeelte en Zuidelijk gedeelte).

ART. 91.

Leden van het Modera-
ramen van de Buiten-
gewone Gen Synode
van 's Gravenhage 1912

Het rapport van de Commissie van voorbereiding in zake Q 1 van het Agendum [Bijlage LIX] wordt gelezen door Ouderling BEEKMAN [Bijlage LX].

Overeenkomstig het advies besluit de Synode, het Moderamen der Generale Synode van 's Gravenhage 1912 dank te betuigen met volle décharge.

ART. 92.

Bede- en Dankdagen.

Dezelfde broeder leest ook het rapport van die Commissie in zake Q 2 van het Agendum [Bijlage LXI].

Overeenkomstig het advies besluit de Synode, de Classis 's Gravenhage, bij de erkenning van de goede uitvoering der haar opgedragen taak, weder op te dragen het uitschrijven van bijzondere dank- of bedestonden.

De Synode geeft hierbij deze Classis in overweging voor dit doel als regel eenen Zondag aan te wijzen.

ART. 93.

Archief-bewarende
Kerk.

Door denzelfden broeder wordt nog voorgelezen het rapport van de Commissie van voorbereiding in zake P 1 van het Agendum [Bijlage LXII].

Overeenkomstig het advies besluit de Synode:

- a. dat van ieder der te verschijnen Acta 6 exemplaren worden gedrukt op houtvrij papier en 2 exemplaren worden gebonden in leeren band;
- b. de Archief-bewarende Kerk dank te zeggen voor haar beheer; het archief der Kerken voorts in hare zorg aanbevelende.

De Praeses deelt mede, dat voor de Acta dezer Synode alleen houtvrij papier gebruikt zal worden.

ART. 94.

Brandvrije kluis voor
het Archief der Kerken.

Eindelijk leest dezelfde broeder ook voor het rapport van de Commissie van voorbereiding in zake P 2 van het Agendum [Bijlage LXIII].

Overeenkomstig het advies besluit de Synode, het bedrag der kosten voor het aanbrenge van de brandvrije bergplaats voor haar archief, waarvan de gelden op een vorige Synode reeds zijn gevoteerd, te doen uitbetalen.

ART. 95.

Het rapport van de Commissie van voorbereiding in zake voorstel 10 (annex Bijlage 2) van het Zendingrapport wordt gelezen door Prof. Dr SILLEVIS SMITT [Bijlage LXIV].

Verbetering van
de Voorbereiding der
Missionaire
Predikanten.

Overeenkomstig het advies besluit de Synode, met erkentelijkheid voor den uitnemenden arbeid, ook in deze materie door Deputaten verricht:

1. in de aanduiding der vakken in Art. VI der Zendingssorde geen wijziging aan te brengen;
2. aan de Zendende Kerken aan te bevelen, om de Missionaire Dienaren, die zij zullen uitzenden, in de gelegenheid te stellen, in de Indologische vakken, speciaal van die, welke voor het bepaalde terrein van belang zijn, studie te maken. In den regel zal daarvoor een studie van twee jaren wel noodig zijn;
3. aan de te benoemen Deputaten aan te bevelen, zich te beijveren, om het daarheen te leiden, dat op Java een man van wetenschappelijken zin in gebondenheid aan de Gereformeerde beginselen zich wijde aan de principieele bestrijding van de pseudo-religie en als „taalgeleerde” de leiding der taalstudie van de Missionaire Dienaren op zich neme. Zoodra Deputaten achten, dat zij den rechten man hebben gevonden, treden zij met de Zendende Kerken in overleg, opdat hij in samenwerking met deze en mede met haar finantieelen steun worde uitgezonden;
4. zoolang zulk een „taalgeleerde” op Java en op Soemba nog niet is gevestigd, wordt het taalonderwijs aan de Missionaire Dienaren in Indië zooveel doenlijk door een of meer Missionaire Arbeiders in Indië gegeven. Dit onderwijs en ook de wijze, waarop een eventueel onderzoek zal plaats hebben, dat aan het optreden in de taal des volks zal voorafgaan, zal nader geregeld worden door de Deputaten in overleg met de Missionaire Dienaren in Indië.

ART. 96.

Het rapport van dezelfde Commissie in zake voorstel 2 van het Zendingss- Soerabaja
rapport (Hoofd 1) wordt voorgelezen door Ds RENKEMA [Bijlage LXV].

Overeenkomstig het advies besluit de Synode:

- a. om de zaak der emeriteering van den predikant van Soerabaja ter definitieve beslissing te leggen in handen van de nieuw te benoemen Deputaten voor de Zending; en
- b. hen te machtigen, om bij vernieuwde aanvraag en na gebleken noodzakelijkheid (welke noodzakelijkheid moet blijken uit de rekening en verantwoording, die Soerabaja's Kerkeraad dan elk jaar aan Deputaten moet toezenden) aan de Kerk te Soerabaja eene jaarlijksche subsidie uit te keeren van ten hoogste f 2100.—.

ART. 97.

Subsidie aan Batavia. ^{Emeritaat} Dezelfde broeder leest het rapport van deze Commissie in zake M 3, 13 en 14 van het Agendum [Bijlagen LXVI, LXVII en LXVIII] en hoofd 2 van het Zending rapport [Bijlage LXIX].
Ds D. J. B. WIJERS.

Overeenkomstig het advies wordt besloten:

- a. de te benoemen Deputaten voor de Zending te machtigen, om bij gebleken noodzakelijkheid (welke noodzakelijkheid moet blijken uit de rekening en verantwoording, die Batavia's Kerkeraad bij ieder verzoek aan Deputaten moet toezenden), aan de Kerk van Batavia eene jaarlijksche subsidie uit te keeren van ten hoogste *f* 900.— voor het Zendingswerk der gemeente;
- b. in handen dezer Deputaten te leggen de zaak van de emeritaatsgelden van Ds D. J. B. WIJERS, en hen tevens te machtigen, om bij gebleken noodzakelijkheid (welke noodzakelijkheid ook moet blijken uit de rekening en verantwoording, die de Kerkeraad bij ieder verzoek te dezer zake aan Deputaten moet toezenden), ten behoeve van de emeritaatsgelden van Ds D. J. B. WIJERS aan de Kerk van Batavia eene toelage uit te keeren van ten hoogste *f* 600.—.

ART. 98.

Schrijven van
J. OFFRINGA,
te Uithuizermeeden

Het rapport van Prof. NOORDTJIZ en Dr HANIA over H 24 van het Agendum [Bijlage LXX] wordt door laatstgenoemden broeder voorgelezen.

Overeenkomstig hun voorstel besluit de Synode:

- a. uit te spreken, dat zij instemt met het rapport harer Commissie over deze zaak; en
- b. van dit geheele rapport afschrift te zenden en aan broeder J. OFFRINGA en aan den Kerkeraad van Uithuizermeeden.

ART. 99.

Zending-Studieraad. Het rapport van de Commissie van voorbereiding in zake voorstel 20 van het Zending rapport wordt gelezen door Dr HANIA [Bijlage LXXI].

Overeenkomstig het advies besluit de Synode:

1. aan de nieuw te benoemen Deputaten mandaat te geven, om — indien hun dit noodig en wenschelijk blijkt — eenigen finantieelen steun te verstrekken aan den Zending-Studieraad; en
2. deze bijdragen uit de Generale Kas niet hooger te stellen dan *f* 150.— per jaar.

In aansluiting aan een opmerking in dit rapport brengt de Praeses een woord van dank aan D. DIJKSTRA voor het vele, dat door hem is verricht met name om den arbeid der Zending bij de leden onzer Gereformeerde Kerken meer bekend te maken.

ART. 100.

Verspreide Gereformeerden in Ned-Indië. Vervolgens wordt door Dr HANIA voorgelezen het rapport van dezelfde Commissie over M 4, 5, 6, 15 en 17 van het Agendum [Bijlagen LXXII, LXXIIa en LXXIIb].

Overeenkomstig het advies besluit de Synode:

- a. aan de Kerkeraden hier te lande te verzoeken, bij vertrek van leden der gemeente naar Nederlandsch-Indië er bij die leden zooveel mogelijk op aan te dringen, dat zij in Indië aan den dichtst bijzijnden Kerkeraad of Missionairen Predikant kennis geven van de plaats, waar zij komen, of ook bij hen hunne attestatie in te dienen;
- b. de Kerkeraden op te wekken om zelf ook aan die dichtst bijzijnde Kerkeraden of Predikanten over de sub a genoemden te schrijven en ze aan te bevelen; en
- c. aan de nieuw te benoemen Deputaten voor de Zending onder Heidenen en Mohammedanen op te dragen, om te overwegen, hoe het best de geestelijke verzorging van de verstrooide Gereformeerden in Nederlandsch-Indië kan worden behartigd en daarover een rapport op te stellen voor de eerstvolgende Generale Synode.

ART. 101.

Het rapport van dezelfde Commissie omtrent F 3 en 4 van het Agendum [Bijlage LXXIII] en Zendingrapport voorstel 13, hoofd 6 wordt insgelijks door Dr HANIA gelezen [Bijlage LXXIIIa].

Regeling van de samenwerking der Friesche Kerken in zake haren Zending-arbeid.

Overeenkomstig het advies besluit de Synode, het voorgestelde Accoord van samenwerking voor de Friesche Kerken in zake de Zending goed te keuren.

ART. 102.

Het rapport van dezelfde Commissie over een voorstel van de Particuliere Synode van Zeeland, luidende:

Voorstel benoeming Secundi voor Dep. tot de Zending.

„Voor elk der Deputaten van de Generale Synode tot de Zending worde een secundus aangewezen” [Agendum F 2], wordt voorgelezen door Ds M. MEYERING [Bijlage LXXIV].

Overeenkomstig het advies besluit de Synode, dit voorstel van de Particuliere Synode van Zeeland niet aan te nemen.

ART. 103.

Het rapport van dezelfde Commissie over voorstel 12 (annex Bijlage IV) van het Zendingrapport wordt gelezen door Ouderling W. W. SMIT [Bijlage LXXV].

Art. 123 van het Regeerings-reglement voor Ned.-Indië.

Bij de behandeling hiervan wordt een woord gesproken ter gedachtenis van wijlen Ds R. J. W. RUDOLPH, die dit gedeelte van het rapport van Deputaten voor de Zending heeft ontworpen.

De Synode besluit overeenkomstig het advies van de Commissie:

1. Deputaten dank te zeggen voor hun belangrijk rapport in zake Art. 123 van het Reglement op het beleid der Regeering van Nederlandsch-Indië;
2. het niet-uitvoeren van punt a in de opdracht van de Synode van Zwolle niet af te keuren;
3. doch aan de nieuw te benoemen Deputaten wel weer op te dragen om — wanneer dit hun ook maar eenigszins wenschelijk toeschijnt — bij de Regeering te onderzoeken, of zij geneigd is, de bezwaren van de Gereformeerde Kerken tegen Art. 123 weg te nemen;

4. uit te spreken, dat de Synode instemt met hetgeen Deputaten in hun rapport hebben gezegd over de wijze, waarop de verhouding tusschen de Zending en de Koloniale Regeering zou kunnen worden geregeld, d. w. z. dat de Regeering het goed recht der Zending erkenne, en omgekeerd de Zending kennis geve aan de Regeering van hare Zendingssorde of van hare statuten enz., van de personen, die zij uitzendt, en van de plaats, waar zij gaat arbeiden.

ART. 104.

Visitatie der Zendingss-
posten op Java en
Soemba

Insgelijks door Ouderling W. W. SMITT wordt gelezen het rapport van de Commissie van voorbereiding in zake voorstel 9 (annex bijlage I) in het Zendingssrapport [Bijlage LXXVI].

Overeenkomstig het advies besluit de Synode:

1. met dank aan de broeders in Indië hun rapport over de gehouden visitatie te aanvaarden;
2. hare blijdschap uit te spreken over wat aan het slot van genoemd rapport gezegd wordt over de reden tot dankbaarheid voor den zegen, dien GOD heeft willen schenken;
3. haar wensch en vertrouwen uit te spreken, dat de broeders van Java en Sumatra voortaan met de zelfde trouw en nauwkeurigheid het werk der visitatie mogen verrichten, met toebidding van de gunst des HEEREN over al hunnen arbeid;
4. dat zij, bijaldien er bij hen geen bezwaar bestaat tegen de hierboven voorgestelde wijze van visiteeren, daartoe in beginsel besluiten;
5. dat zij uitspreekt, dat deze wijziging van kracht zal worden, als de Missionaire Dienaren op Java haar ook gewenscht achten;
6. dat aan de nieuw te benoemen Deputaten wordt opgedragen hierover met de broeders op Java te correspondeeren;
7. dat de kosten, aan deze visitatie verbonden, zullen gedragen worden voor de helft door de Kerken op wier terrein de visitatie geschiedt, en voor de andere helft door de Generale Kas.

ART. 105.

Voorstel in zake Art. 13
alinea 2 Reglement
voor de Theologische
Op'leiding aan de
Theologische School

Door Ouderling KOSTER wordt voorgelezen het rapport [Bijlage LXXVII] van de Commissie van voorbereiding in zake een voorstel van Ds HUISMANS, luidende:

de Synode, gehoord hebbende de besprekingen, gehouden over het voorstel van de Curatoren der Theol. School,

om in Art. 16 van het Reglement voor de Theol. Opleiding aan de Theol. School als 2e alinea op te nemen de bepaling, dat, om toegelaten te worden tot het Candidaatsexamen B, de aspirant ten minste sinds één jaar tot het H. Avondmaal toegelaten lid van een der Geref. Kerken moet zijn;

en dit in verband met de bepaling van Art. 13 van het Reglement voor de Theol. Opleiding, alinea 2, volgens welke voor de toelating tot de Theol. Studiën een onderzoek zal worden ingesteld naar de

beweegredenen, die geleid hebben tot de keuze van het ambt van Dienaar des Woords;

besluit:

aan de Curatoren de vraag in overweging te geven, of het ook wenschelijk is laatstgenoemde bepaling te laten vervallen.

De Commissie adviseert:

De Generale Synode, gehoord hebbende dit voorstel, oordeelt het niet te moeten aanvaarden.

Na bespreking wordt het voorstel van Ds HUISMANS bij hoofdelijke stemming aan het oordeel der Synode onderworpen.

Nadat het gevoelen der prae-adviseurs is gevraagd, wordt het voorstel verworpen (met 40 tegen 8 stemmen), waarmede de aangehouden conclusie (zie Acta art. 27 sub c) van het Rapport der Commissie is aangenomen.

ART. 106.

Het Moderamen dient in comité-generaal een lijst van aanbeveling in van te benoemen Deputaten der Synode.

Aanbeveling van te benoemen Deputaten.

ART. 107.

Door Prof. Dr H. H. KUYPER wordt voorgelezen het rapport [Bijlage LXXVIII] van de Commissie van voorbereiding in zake G 2 van het Agendum:

Losmaking naar Art. 12 K. O.

De Particuliere Synode van Noord-Brabant en Limburg, ervaren hebbende, dat er een leemte in onze Kerkenordering gevonden wordt, verzoekt aan de Generale Synode een antwoord op de volgende vraag:

Hoe oordeelt de Generale Synode, dat gehandeld moet worden bij verzoek om herstelling in de bediening des Woords van iemand, die op grond van Art. 12 K. O. vroeger tot een anderen staat des levens is overgegaan? Is die losmaking tijdelijk of definitief?

Overeenkomstig het advies wordt besloten aan genoemde Particuliere Synode te antwoorden:

dat de Generale Synode op zich zelf het niet onmogelijk acht aan het verzoek van een predikant, die vroeger op grond van Art. 12 K. O. tot een anderen staat des levens is overgegaan en nu begeert in het ambt van Dienaar des Woords hersteld te worden, te voldoen, maar dat de vraag of het geraden en wenschelijk is, afhangt van den staat des levens, waartoe hij overging, en van de motieven, die hem daarbij geleid hebben, weshalve de Generale Synode op de vraag, zooals zij door de Particuliere Synode van Noord-Brabant en Limburg gesteld is, in dien algemeenen zin geen antwoord geven kan; en voorts tegelijk uitspreekt, dat de beoordeeling van zulk een geval niet bij de Generale Synode thuis hoort, maar bij de Classis, met wier medewerking het ontslag uit den Dienst verleend is.

ART. 108.

Het rapport van dezelfde Commissie in zake G 8 van het Agendum wordt voorgelezen, insgelijks door Prof. Dr H. H. KUYPER.

„Singuliere gaven” naar Art. 8 K. O.

Na eenige bespreking, die de Commissie aanleiding geeft haar advies formeel eenigszins te wijzigen, wordt overeenkomstig dit advies besloten: op de vraag van de Classis Dokkum, wat bedoeld is met de singuliere gaven, genoemd in Art. 8 van de K. O., in onderscheiding van de daarna genoemde gaven van godzaligheid, ootmoedigheid, nederigheid enz. te antwoorden:

dat de Generale Synode het thans niet noodig acht, deze zaak in behandeling te nemen, maar de Classis Dokkum wel aanbeveelt de kennisneming van de uitvoerige bespreking van het vraagstuk op het Convent der Ned. Geref. Kerken, in Rotterdam 1887 gehouden (Acta blz. 39 en 40), en op de voorloopige Synode van Utrecht 1888 (Acta Deel I blz. 41) voortgezet, en van de uiteenzetting van het gevoelen dier Synode, door Dr A. KUYPER op haar last in „de Heraut” geplaatst.

ART. 109.

Oefenaars. Door DS VAN DER MUNNIK wordt voorlezing gedaan van het rapport [Bijlage LXXIX) van de Commissie van voorbereiding in zake A 10 van het Agendum:

De Particuliere Synode van Gelderland, overwegende:

1. dat volgens de bepaling der Generale Synode van 1893 de Classis in alles wat op de Oefenaars betrekking heeft zal beslissen;
2. dat dientengevolge praktijken in het kerkelijke leven zijn ingeslopen, die in strijd zijn met het Gereformeerd Kerkrecht, met het begrip van Oefenaars, en met het belang der gemeenten;
verzoekt de Generale Synode eene nadere regeling te willen geven betreffende de Oefenaars en hun werk.

Overeenkomstig het advies van de Commissie besluit de Synode als volgt:
De Generale Synode,

gezien het verzoek der Particuliere Synode van Gelderland, „een nadere regeling te willen geven betreffende de Oefenaars en hun werk” dan in de bepaling der Generale Synode van 1893, Art. 164, is gegeven, nl. dat in alles wat op de Oefenaars betrekking heeft, de Classis zal beslissen; acht zulk een nadere *regeling* noodig noch gewenscht; doch spreekt daarbij nadrukkelijk uit:

1. dat de *aanvraag* tot onderzoeking van een broeder om als Oefenaar toegelaten te worden steeds moet uitgaan van een bepaalde *Kerk*, die zulk een onderzoeking vraagt te *haren* behoefte, en wel bij de *eigen* Classis, binnen welke die Kerk ressorteert;
2. dat die Classis aan zulk een broeder ook wel de bevoegdheid kan geven, om in een *andere* Kerk, die dit begeert, op te treden, mits *niet* buiten haar eigen ressort;
3. dat, indien een Kerk *buiten* die Classis den dienst van zulk een broeder mocht begeeren, dan de Classis van *die* Kerk zal te beoordeelen hebben, of en op welke wijze zij den bedoelden broeder *opnieuw* zal onderzoeken; doch dat hij in geen geval bevoegdheid heeft in *eenige* Kerk op te treden, dan met consent der Classis, binnen welke zulk een Kerk ressorteert.

ART. 110.

Het rapport van de Commissie van voorbereiding in zake D 13—18 van het Agendum [Bijlage LXXX] wordt voorgelezen door Ds VAN DER MUNNIK.

Een bepaald advies van de Commissie kan niet worden overgelegd, aangezien het in haar midden gedane voorstel bij staking van stemmen is verworpen.

Ds VAN DER MUNNIK dient alnu dit voorstel persoonlijk bij de Synode in. Het luidt als volgt:

de Generale Synode geve opdracht aan het College van Curatoren der Theologische School, zich in verbinding te stellen met Directeuren der Vrije Universiteit, teneinde te verkrijgen, dat ook aan hen, die aan de Theologische School met goed gevolg het candidaatsexamen afgelegd hebben, zonder vernieuwd candidaatsexamen toegang worde verleend tot de doctorale studiën aan de Vrije Universiteit.

Hieruit volgt eenige breedere beraadslaging, gedurende welke de PRAESES een voorstel indient van den volgenden inhoud:

De Generale Synode spreekt de wenschelijkheid uit, dat de Vrije Universiteit aan hen, die aan de Theologische School het candidaats-examen met goed gevolg hebben afgelegd, zonder vernieuwd candidaats-examen toegang verleene tot het doctoraal-examen aan de Theologische Faculteit der Vrije Universiteit.

Ds VAN DER MUNNIK trekt terwille van dit voorstel het zijne in.

Het voorstel van den PRAESES wordt op verzoek van Prof. LINDEBOOM aan hoofdelijke stemming onderworpen. Het wordt aangenomen met alle stemmen van de prae-adviseerende leden op één na, en van alle afgevaardigden der Kerken (waarvan bij de stemming drie afwezig blijken).

Prof. LINDEBOOM verzoekt aanteekening in de Acta, dat hij tegen het voorstel geadviseerd heeft.

ART. 111.

Het nader rapport van de Commissie van voorbereiding in zake Q 7 (annex Q 8—24, 26—34) van het Agendum wordt voorgelezen door Ds HUISMANS [Bijlage LXXXI].

Na ernstige bespreking van het advies der Commissie, tengevolge waarvan het nog eenige wijziging ondergaat, besluit de Synode de navolgende verklaring af te leggen en zoo breed mogelijk te publiceeren:

de Gereformeerde Kerken in Nederland, in Synode vergaderd te 's Gravenhage, in een tijd, waarin een schrikkelijke oorlog de volken van Europa teistert,

overwegende, dat deze oorlog over de volken van Europa zoo nameloze geestelijke en stoffelijke ellenden uitstort als misschien geen tevoren,

overwegende, dat hij onberekenbare schade toebrenkt aan den naam, den invloed en de verbreiding van het Christendom,

overwegende, dat hij tusschen volken, die krachtens afkomst, beschaving en belijdenis bij elkaar behooren, eene verwijdering brengt, die samenwerking voor langen tijd onmogelijk zal maken,

Erkenning candidaats-examen van de Theologische School door de Vrije Universiteit.

Voorstel-Amsterdam met betrekking tot den nood der tijden.

overwegende, dat de verhoudingen tusschen de volken evenzeer als die tusschen de personen behooren te rusten op de door het Christendom beleden heilige beginselen der Goddelijke wet;

en, schoon niet tredende in eene speciale beoordeeling van de motieven, die eenige Regeering tot deelneming aan dezen oorlog hebben bewogen, met smart constateerende, dat in dezen oorlog krachten werken, die rechtstreeks ingaan tegen de Goddelijke wet, en dat in dezen schrikkelijken krijg met al de ellenden, daaraan verbonden, te zien is een oordeel Gods over het verlaten van Zijnen heiligen wil;

overtuigd, dat voor het behoud der volken geen andere weg is dan de terugkeer tot het Evangelie van CHRISTUS, den HEERE;

bidden GOD, Die alle dingen regeert en uit het kwade het goede kan doen voortkomen, dat het Hem moge behagen de harten van Overheden en volken te neigen tot verootmoediging, en dat Hij in Zijne ontferming welhaast zulk een vrede schenke, als Zijnen Naam ter eer, Zijn koninkrijk tot zegen en den volken tot heil verstrekken kan;

en wekt alle Kerken op, om gezamenlijk en krachtiger dan tot dusverre te pleiten voor het herstel en behoud van den vrede, in den weg van het recht.

ART. 112.

De Praeses sluit de zitting.

Zitting van Donderdag 5 November 1914.

ART. 113.

Appel-nominaal De Praeses opent de vergadering en houdt appel-nominaal. Ouderling LEENSTRA is vervangen door zijn secundus Ouderling S. HOIJTEMA, die zijn instemming betuigt met de belijdenis door op verzoek van den Praeses van zijn zitplaats op te staan.

ART. 114.

De vergadering gaat in comité.

ART. 115.

B VAN DAM en Ds DONNER doet voorlezing van het advies der Commissie ter
Echtgenoot te voorbereiding van H, 15, 16.
Apeldoorn

Overeenkomstig haar voorstel besluit de Synode:

aan broeder B. VAN DAM en Echtgenoot te Apeldoorn te berichten, dat zij geheel accoord gaat met het oordeel van de Classis Apeldoorn en van de Particuliere Synode van Gelderland, met de bijvoeging, dat